NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA
EUROSYSTÉM

Správa o stave a vývoji finančného trhu za prvý polrok 2017

Národná banka Slovenska **2017**

ÚVOD

Správu o stave a vývoji finančného trhu za prvý polrok 2017 predkladá Národná banka Slovenska na základe povinnosti, ktorá jej vyplýva z §1 ods. 3 písm. i) zákona č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom v znení neskorších predpisov.

Správa je rozdelená do troch častí. Súčasťou prvej časti je súhrnný integrovaný pohľad na finančný sektor. V druhej časti je vlastná analýza finančného sektora za prvý polrok 2017 podľa jednotlivých sektorov. Správa popisuje súčasné trendy na finančnom trhu, zameriava sa na hospodárenie finančných inštitúcií a venuje sa rizikám, ktorým sú inštitúcie vystavené. Tretiu časť tvoria indikátory obozretnosti na makroúrovni.

Finančné informácie o jednotlivých inštitúciách boli v prvom rade čerpané z informačných systémov NBS a z podkladov spracovaných jednotlivými odbormi útvaru dohľadu nad finančným trhom. Doplnkovým zdrojom boli údaje zo Štatistického úradu SR, Eurostatu, Európskej centrálnej banky a z iných externých zdrojov a komerčných informačných systémov.

ÚVOD 2

Zhrnutie vývoja na slovenskom finančnom trhu za prvý polrok 2017 3

1 Integrovaný pohľad na finančný sektor 5

2 Aktivity v jednotlivých sektoroch finančného trhu 9

Bankový sektor 9

Sektor poisťovní 18

Dôchodkové sporenie 21

Starobné dôchodkové sporenie 21

Doplnkové dôchodkové sporenie 23

Kolektívne investovanie 25

3 Indikátory obozretnosti na makroúrovni 27

Terminológia a skratky 36

Skratky 38

ZHRNUTIE VÝVOJA NA SLOVENSKOM FINANČNOM TRHU ZA PRVÝ POLROK 2017

Vývoj v prvom polroku 2017 nadviazal na pozitívne trendy z minulého roka. Rast domácej ekonomiky, pokles miery nezamestnanosti, rast podnikového sektora ako aj rast priemerných miezd vytvoril priaznivé predpoklady pre ďalší rast finančného sektora.

Pokračujúci dynamický rast úverov domácnostiam bol dominantným trendom v bankovom sektore

Zlepšujúca sa situácia na trhu práce, pokračujúci pokles úrokových sadzieb na nové historické minimá v kombinácii so silnou snahou bánk zvyšovať objem poskytovaných úverov sa podpísal pod dynamický rast úverov domácnostiam. Podporným faktorom rastu úverov bol aj pokračujúci dvojciferný rast cien bytov.

Napriek uvedeným faktorom bol však rast úverov domácnostiam pomerne volatilný. V prvom štvrťroku zaznamenal významné zrýchlenie, a to aj pod vplyvom neopodstatnených očakávaní o dopade opatrenia NBS o úveroch na bývanie, ktoré vyvolali médiá. V druhom štvrťroku dynamika úverov mierne spomalila, stále sa však pohybuje na historicky vysokých hodnotách.

Miera refinancovania úverov na bývanie v prvom polroku 2017 mierne klesla, posilnil sa však vplyv externých finančných sprostredkovateľov, ktorých podiel na nových úveroch na bývanie stúpol na 56 %. V segmente spotrebiteľských úverov zároveň banky posilnili svoje silné postavenie voči nebankovým veriteľom.

Rast úverov podnikom sa výraznejšie zrýchlil

Rast úverov podnikom v prvom polroku 2017 zaznamenal významné zrýchlenie v porovnaní s predchádzajúcim polrokom. Oživenie sa týkalo krátkodobých aj dlhodobých úverov, úverov malým a stredným podnikom a bolo citeľné vo väčšine segmentov ekonomických činností. Rast úverov podnikom tak patril k najrýchlejším v rámci Európskej únie. Hlavným faktorom rastu bol okrem prostredia veľmi nízkych úrokových mier najmä pozitívny ekonomický vývoj na Slovensku.

Kreditné riziko kleslo s výnimkou spotrebiteľských úverov, riziko likvidity sa mierne prehĺbilo

V prvom polroku 2017 pokračovalo zlepšovanie celkovej kreditnej kvality úverových portfólií. Celkový podiel zlyhaných úverov domácnostiam klesol na 3,4 %, a to aj napriek pokračujúcemu nárastu podielu zlyhaných spotrebiteľských úverov. Miery zlyhania spotrebiteľských úverov pokračovali v kontinuálnom raste. Priaznivý vývoj zaznamenali úvery na bývanie, ktoré už takmer dva roky vykazujú nulovú až mierne zápornú čistú mieru zlyhania.

Priaznivé ekonomické podmienky sa prejavili aj na zvýšení kvality portfólia úverov podnikom. Podiel zlyhaných úverov klesal a miery zlyhania dosiahli historicky nízke hodnoty.

Počas prvého polroka 2017 sa mierne prehĺbilo riziko likvidity. Najdôležitejšiu úlohu zohral rast dlhodobých úverov sprevádzaný poklesom likvidných cenných papierov. Časový nesúlad aktív a pasív ako aj podiel úverov na vkladoch dosiahli historicky najvyššie hodnoty.

Trendy v dôchodkových a podielových fondoch ovplyvňovali nízke úrokové sadzby

Počas prvého polroka pokračoval vo finančnom sektore trend rastu investícií do akcií a podielových listov, čo súvisí so snahou finančných inštitúcií kompenzovať negatívny dopad nízkych úrokových mier. Najsilnejší bol tento trend vo vyvážených a rastových fondoch DDS a vo fondoch kolektívneho investovania. Samotná miera akciového rizika meraná volatilitou trhov však ostala na relatívne nízkej úrovni. Zároveň sa zastavil trend nárastu vystavenia voči úrokovému riziku.

Ziskovosť bánk očistená o jednorazové vplyvy sa medziročne prakticky nezmenila

Stabilný vývoj ziskovosti bankového sektora bol výsledkom kombinácie nepriaznivého vplyvu nízkych úrokových sadzieb a priaznivého dopadu zníženia nákladov na kreditné riziko.

Dôležitým faktorom poklesu čistých úrokových príjmov bola situácia v sektore retailu. Ani pokračujúci historicky vysoký rast úverov domácnostiam nedokázal kompenzovať pokles úrokových marží do veľkej miery súvisiaci so stanovením stropu pre poplatok za predčasné splatenie úveru na bývanie v marci 2016. Dopad poklesu klesajúcej výnosnosti sa tak ešte prehĺbil. Pozitívny dopad na ziskovosť mal pokles nákladov na kreditné riziko vplývajúci z priaznivej makroekonomickej situácie.

Pretrvávajúcim faktorom, ktorý negatívne ovplyvňuje ziskovosť bankového sektora, je aj vplyv niektorých legislatívnych úprav týkajúcich sa cenotvorby finančných produktov, ako aj výšky odvodov a príspevkov.

Poistný sektor je dostatočne solventný aj napriek zníženiu kapitálu

Čistý zisk poistného sektora po zdanení sa medziročne prakticky nezmenil. Na zisk však výrazne negatívne vplývala odložená daň a nárast osobitného odvodu. Ukazovatele solventnosti poistného sektora pomerne výrazne poklesli, pričom naďalej bezpečne plnia minimálnu požadovanú úroveň.

Predpísané poistné v klasickom životnom poistení dosiahlo medziročný rast 8 %, zatiaľ čo investičné životné poistenie medziročne kleslo rovnakou mierou. V hlavných odvetviach neživotného poistenia, t. j. povinné zmluvné poistenie, havarijné poistenie a poistenie majetku, dosiahli rast takmer všetky poisťovne.

Dôchodkové fondy zaznamenali mimoriadny záujem nových sporiteľov

Vo fondoch DSS bol zaznamenaný výrazný nárast počtu sporiteľov, čo sa prejavilo aj zvýšeným objemom odvedených príspevkov. Majetok bol aj naďalej koncentrovaný v dlhopisových fondoch. Indexové fondy zároveň zaznamenali najvyššiu výnosnosť, až na úrovni 15 %.

Podobne ako v systéme starobného dôchodkového sporenia, prírastok nových sporiteľov vo fondoch DDS bol najvyšší za posledných 10 rokov. Priemerná výkonnosť príspevkových doplnkových dôchodkových fondov na medziročnej báze ku dňu 30.6.2017 bola 2,8 %.

Kolektívne investovanie zaznamenalo výrazný rast

Fondy kolektívneho investovania zaznamenali dynamický rast čistej hodnoty aktív na úrovni historických maxím. Dôvodom bol predovšetkým záujem domácností o investície vo fondoch, sprevádzaný výkonnosťou fondov. Dominantným trendom v rámci kolektívneho investovania boli redemácie v kategórii dlhopisových fondov a následný presun prostriedkov do zmiešaných fondov.

1 INTEGROVANÝ POHĽAD NA FINANČNÝ SEKTOR

Rast finančného sektora sa v roku 2017 zrýchlil

Finančný sektor aj v roku 2017 pokračoval v dlhodobom rastovom trende. Tempo rastu finančného sektora sa v prvej polovici roka 2017 ešte zrýchlilo, pričom objem jeho aktív rástol najrýchlejšie od roku 2008. V prvej polovici tohto roka rástla väčšina segmentov finančného trhu, výnimku tvoril iba segment splátkového predaja. Celkovo objem aktív finančného sektora medziročne vzrástol o takmer 7 %. Nárast aktív finančného trhu tak odzrkadľuje prítomnosť expanzívnej fázy finančného cyklu, keď väčšina segmentov finančného trhu profituje zo stabilného makroekonomického vývoja a zlepšujúcej sa finančnej kondície súkromného sektora.

Graf 1 Podiely aktív jednotlivých segmentov na finančnom trhu

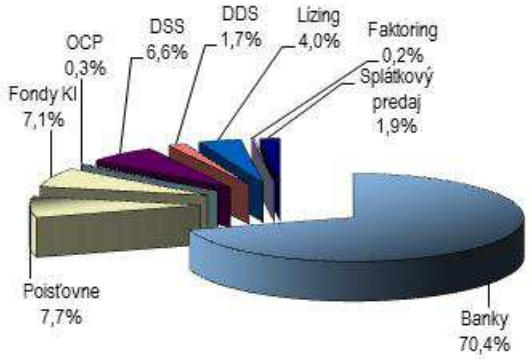

Zdroj: NBS.

Rast finančného sektora v prvom polroku 2017 najvýraznejšie podporil bankový sektor, ktorý stál za dvoma tretinami nárastu celého finančného sektora. Historicky nízke úrovne úrokových sadzieb, priaznivá makroekonomická situácia a snaha bánk o kompenzáciu nízkych úrokových marží prostredníctvom zvýšeného úverovania viedli k dynamickému zvyšovaniu aktív bankového sektora v prvom polroku. Aj v segmente poisťovníctva bolo možné pozorovať mierny nárast, keď v prvom polroku aktíva poisťovní medziročne vzrástli o 2 %. Pod uvedený nárast aktív sa podpísalo ako životné poistenie, tak aj niektoré typy neživotného poistenia. Rast aktív poisťovní sa pohyboval na úrovni pokrízového priemeru. Medzi najdynamickejšie segmenty finančného trhu v prvom polroku 2017 patrili fondy kolektívneho investovania, ktorých aktíva rástli dvojciferným tempom. Po spomalení v minulom roku tak došlo k oživeniu rastu ich aktív, spôsobenom zvýšeným investovaním do tohto druhu sporenia, ako aj zvýšenou výkonnosťou fondov. Približne 10 % nárast aktív zaznamenali aj fondy dôchodkového sporenia v rámci druhého a tretieho piliera dôchodkového systému. Fondy dôchodkových správcovských spoločností zaznamenali po prepade svojich aktív v rámci otvorenia druhého piliera dôchodkového systému v roku 2015 opätovný silný rast, pričom objem ich aktív opätovne dosahuje historické maximá. Aj tretí pilier dôchodkového systému zaznamenáva už niekoľko štvrťrokov po sebe silný rast aktív, čo nasvedčuje zvyšujúcemu sa záujmu o tento typ sporenia. Jediný segment finančného sektora, ktorý v uplynulom polroku zaznamenal pokles aktív, bol segment splátkového predaja, čo súvisí s transformáciou jednej splátkovej spoločnosti na pobočku zahraničnej banky. Po očistení o tento efekt rástli aktíva aj v tomto segmente.

Ziskovosť vo viacerých segmentoch medziročne poklesla

Zisk v prvom polroku 2017 zaznamenal v jednotlivých segmentoch finančného trhu rôznorodý vývoj. Napriek dynamickému nárastu aktív v bankovom sektore, ziskovosť tohto segmentu meraná pomerom zisku k vlastným zdrojom poklesla už druhý polrok po sebe.

V uplynulom roku pomohli k lepším výsledkom bánk niektoré jednorazové príjmy, avšak po ich odznení sa už v tomto roku naplno prejavil rastúci tlak na obchodný model bankových inštitúcií, ktorý by mal v ďalšom období ešte narastať. Ziskovosť poistného sektora si aj v úvode roka udržala solídne úrovne nad pokrízovým priemerom, avšak po očistení o daňové úpravy bol rast zisku poisťovní iba mierny. Zisk správcovských spoločností v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka vzrástol, čo poukazuje na zvyšujúci sa záujem verejnosti o tento typ investovania. Zároveň aj spoločnosti podnikajúce v oblasti dôchodkového poistenia zaznamenali zlepšenie svojej ziskovosti.

Graf 2 Vývoj rentability vlastných zdrojov v sektoroch finančného trhu

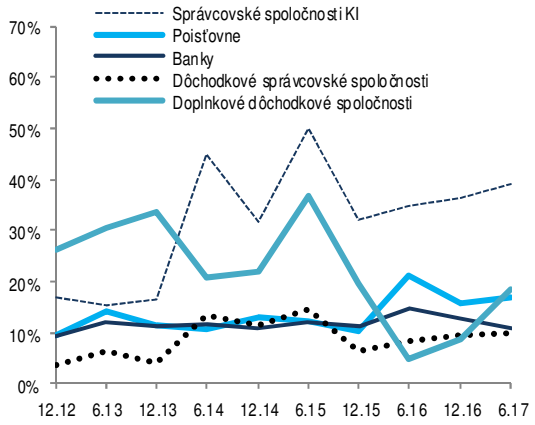

Zdroj: NBS.

Pokles podielu zlyhaných úverov v bankách, výnimkou boli spotrebiteľské úvery

Pozitívne trendy v sektore potvrdil aj vývoj v zlyhaniach úverov domácnostiam a podnikom. Pri úveroch na bývanie pokračoval trend posledných rokov, keď s pribúdaním nových zlyhaní sa podobný objem už zlyhaných úverov začal opäť splácať. Výsledkom bol stagnujúci celkový objem zlyhaných úverov na bývanie. Naopak, pri spotrebiteľských úveroch pokračoval rast čistej miery zlyhania. Zároveň rástol aj podiel zlyhaných spotrebiteľských úverov na celkových spotrebiteľských úveroch, čím sa čoraz viac zvýrazňuje potreba adekvátne nastavených úverových štandardov.

Podobne aj pri podnikových úveroch sa zlepšovala kreditná kvalita portfólia naprieč bankami aj naprieč ekonomickými odvetviami. Zvlášť pozitívne je, že výraznejšie zlepšenie nastalo aj v bankách s vyššími podielmi zlyhaných úverov.

Pokračoval rast vystavenia voči akciovému riziku, trend zvyšovania durácií sa zastavil

Počas prvého polroka 2017 pokračoval vo viacerých sektoroch trend postupného zvyšovania podielu investícií do akcií a podielových listov[1]. Tento trend možno pozorovať už dlhšie obdobie a súvisí so snahou dosiahnuť vyšší výnos v prostredí všeobecne nízkych úrokových sadzieb, a to aj za cenu vyššieho rizika. Rastúce vystavenie voči akciovému riziku bolo možné zaznamenať najmä vo vyvážených a rastových fondoch DDS a v sektore kolektívneho investovania (Tabuľka 1). Treba zároveň poznamenať, že samotná rizikovosť akciových investícií meraná prostredníctvom volatility akciového trhu zostala na relatívne nízkej úrovni.

Na druhej strane, v prvom polroku 2017 sa zároveň zastavil dlhodobejší trend nárastu vystavenia voči úrokovému riziku. Vo viacerých sektoroch sa znížil podiel dlhopisového portfólia a v niektorých dokonca aj jeho durácia, čo viedlo k zníženiu durácie celkového investičného portfólia. Vo viacerých prípadoch boli prostriedky presunuté z dlhopisového portfólia do akciovej zložky. V sektore kolektívneho investovania sa tento vývoj prejavoval aj na samotnom dopyte podielnikov, ktorí pokračovali v presune svojich prostriedkov z dlhopisových

[1] V prípade sektora poisťovní vychádza analýza iba z údajov k 31. marcu 2017, keďže údaje za jún 2017 neboli k dátumu spracovania analýzy dostupné.

fondov, a to najmä do zmiešaných fondov. Dôvodom tejto zmeny môže byť skutočnosť, že úrokové sadzby na finančných trhoch dosiahli úrovne, pri ktorých sa už nepredpokladá ďalší pokles, naopak zvyšuje sa pravdepodobnosť ich opätovného nárastu. Portfóliá s vyššou duráciou by však v prípade nárastu úrokových sadzieb boli vystavené zníženiu ich hodnoty.

Jediným typom fondov, v ktorých nárast durácie pokračoval, boli dlhopisové fondy DSS. Prírastok dlhopisov s vyššou duráciou v týchto fondoch bol však koncentrovaný v časti portfólia držanej do splatnosti a oceňovanej umorovanou hodnotou, takže celkové vystavenie hodnoty portfólia na zmenu úrokových sadzieb zostalo nezmenené.

Zvyšoval sa podiel menej likvidných aktív v podielových fondoch

Významným trendom, ktorý tiež možno zaznamenať už dlhodobejšie, je postupné zvyšovanie podielu dlhopisov emitovaných slovenskými a českými podnikmi na celkovej hodnote aktív (Graf 3). Tento trend sa najvýznamnejšie prejavuje v sektore kolektívneho investovania, kde uvedený podiel dosiahol takmer 5 % celkovej hodnoty spravovaných aktív. Dôvodom tohto trendu je snaha o dosiahnutie vyšších výnosov v porovnaní so štátnymi dlhopismi. Podniky týmto spôsobom zároveň získavajú alternatívny zdroj financovania popri klasickom financovaní z bánk. Objem nového financovania domácich podnikov z podielových fondov bol v prvom polroku 2017 na úrovni 5 % nárastu úverov z bánk, v roku 2016 to bolo takmer 10 %. Na druhej strane, vzhľadom na nízku likviditu slovenského aj českého trhu s podnikovými dlhopismi vedie tento trend k nárastu vystavenia týchto fondov voči riziku likvidity, ako aj riziku nesprávneho ocenenia týchto dlhopisov na ich reálnu hodnotu.

V sektore kolektívneho investovania možno k menej likvidnej časti portfólia zaradiť aj investície do sektora nehnuteľností. Ich podiel predstavoval k júnu 2017 hodnotu 11,0 %, počas prvého polroka 2017 nevykazoval nárast.

Graf 3 Podiel dlhopisov emitovaných slovenskými a českými podnikmi na celkovej hodnote aktív

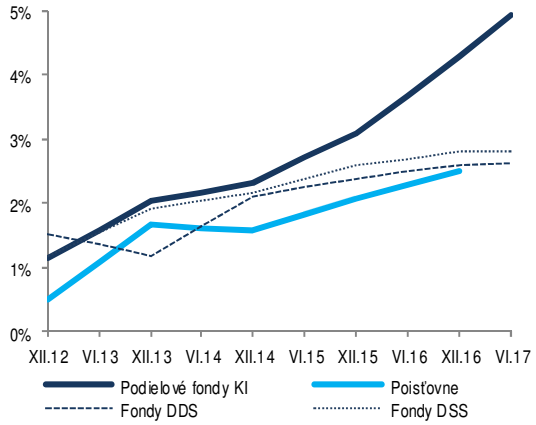

Zdroj: NBS, Bloomberg, internet.
Poznámka: Údaje za poistný sektor za jún 2017 neboli k dátumu spracovania analýzy dostupné.

Investície do rizikovejších štátnych dlhopisov nerástli

V prvom polroku 2017 sa zároveň zastavil trend zvyšovania podielu dlhopisov emitovaných rizikovejšími krajinami, ktorý bol v niektorých sektoroch zaznamenaný v roku 2016. Štruktúra dlhopisového portfólia z hľadiska rizika krajiny emitentov jednotlivých dlhopisov tak zostáva pomerne konzervatívna. Najväčší podiel na rizikovejších investíciách majú dlhopisy emitované v Taliansku, ktoré sú v určitej miere prítomné vo všetkých sektoroch. Najvýznamnejšie vystavenie voči rizikovejším krajinám majú sektory kolektívneho investovania (voči Taliansku, Turecku a Slovinsku) a fondov DDS a DSS (najmä voči Taliansku, Španielsku a Írsku).

Graf 4 Geografická štruktúra portfólia dlhových cenných papierov podľa rizikovosti krajín

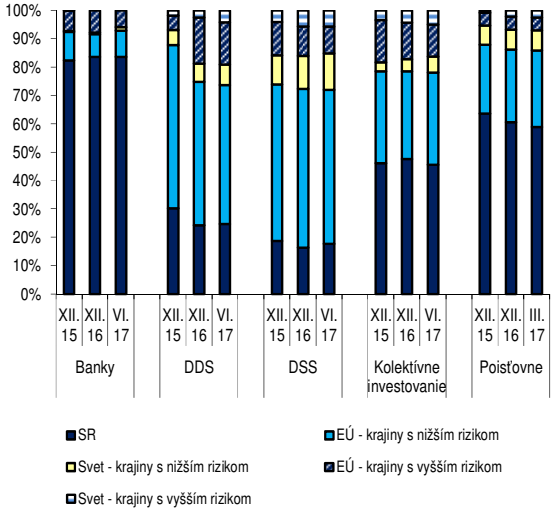

Zdroj: NBS, Bloomberg, internet.

Poznámky: Na zvislej osi sú údaje v % portfólia dlhových cenných papierov. Údaje za poistný sektor za jún 2017 neboli k dátumu spracovania analýzy dostupné.

Tabuľka 1 Zmena podielu akciových, devízových a úrokových pozícií v jednotlivých sektoroch finančného trhu

	Akcie a podielové listy			Devízové pozície			Podiel dlhových CP			Durácia dlhových CP			Durácia celého portfólia			Zostatková splatnosť dlhových CP		
	2015	2016	Jún 2017	2015	2016	Jún 2017	2015	2016	Jún 2017	2015	2016	Jún 2017	2015	2016	Jún 2017	2015	2016	Jún 2017
Banky	0,4	0,4	0,3	0,3	0,4	-0,1	19,8	17,7	15,3	4,0	4,5	5,2	1,2	1,3	1,3	4,7	5,1	5,8
Poisťovne	3,7	3,8	4,4*	0,4	0,7	0,6*	72,8	69,6	66,8*	6,8	6,8	6,7*	6,0	6,3	5,8*	8,4	8,3	8,3*
Fondy DSS	16,5	19,8	20,9	5,4	5,8	5,6	69,4	71,3	69,6	4,2	4,5	4,6	2,9	3,8	3,1	5,1	5,3	5,6
Fondy DDS	28,4	32,5	41,9	13,9	10,5	16,0	54,2	51,3	41,3	4,6	5,3	4,9	2,5	3,6	1,9	5,6	6,4	6,0
KI	34,2	36,8	42,1	14,5	12,3	13,8	22,9	22,1	20,4	2,0	2,5	2,7	0,6	1,0	0,6	2,6	3,0	3,1
IŽP**	76,8	79,9	76,3*	8,4	2,7	2,7*	22,0	19,6	23,0*	4,1	3,8	3,6*	0,8	1,2	0,7*	4,3	3,8	3,8*

Zdroj: NBS, Bloomberg.
Poznámky: Hodnoty sú uvedené v percentách z objemu aktív, resp. NAV a vyjadrujú aktívami vážený priemer za danú skupinu inštitúcií.
Devízové pozície sú uvedené ako % z aktív (resp. NAV) a boli vypočítané ako súčet absolútnych hodnôt pozícií za jednotlivé inštitúcie.
Akciové pozície sú uvedené ako % z aktív (resp. NAV) a nezahŕňajú majetkové podiely v dcérskych a pridružených spoločnostiach.
Durácie a zostatkové splatnosti sú uvedené v rokoch.
* Údaje za poisťovne a aktíva poisťovní investované v mene poistených pri investičnom životnom poistení (IŽP) sú uvedené k marcu 2017, keďže údaje za jún 2017 neboli k dátumu spracovania analýzy dostupné.
** IŽP – Aktíva poisťovní investované v mene poistených pri investičnom životnom poistení.

2 AKTIVITY V JEDNOTLIVÝCH SEKTOROCH FINANČNÉHO TRHU

Bankový sektor

Trendy a riziká v sektore retailu

Rast úverov retailu bol v prvom polroku 2017 volatilný

Rast úverov retailu si počas prvého polroka 2017 udržoval tempo nad 12,5 % medziročne. Mierne zrýchlenie intenzity poskytovania úverov v prvom štvrťroku sa vykompenzovalo miernym spomalením v druhom štvrťroku, medziročné tempo rastu v júni 2017 sa tak vyrovnalo hodnote 12,6 % z decembra 2016. Za týmto vývojom možno vidieť aj očakávania spotrebiteľov v súvislosti s účinnosťou viacerých ustanovení opatrenia NBS o úveroch na bývanie od 1. marca 2017. Obavy o obmedzenie úverovania sa následne ukázali ako neopodstatnené.

Úvery na bývanie boli ovplyvnené očakávaniami dopadu opatrenia NBS

Graf 5 Anualizovaný štvrťročný a polročný rast úverov na bývanie

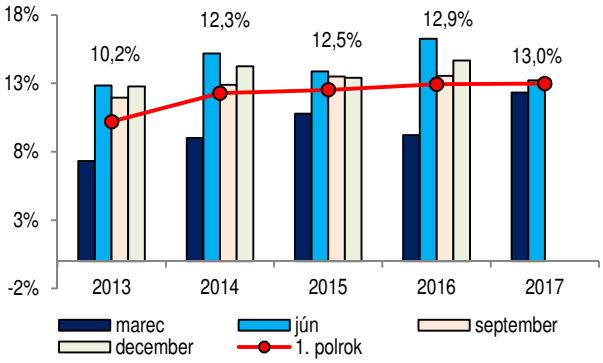

Zdroj: NBS.
Poznámka: Údaj nad stĺpcami a červená čiara predstavujú anualizovaný polročný rast úverov na bývanie v prvom polroku príslušného kalendárneho roka.

Úvery na bývanie boli najviac ovplyvnené novým opatrením. Prvý štvrťrok v kalendárnom roku je tradične najslabším obdobím v poskytovaní úverov na bývanie, naopak druhý štvrťrok býva najsilnejším. V roku 2017 sa však ich tempá takmer vyrovnali a prvý polrok ako celok nakoniec dosiahol štandardný rast 13,0 % (Graf 5).

Úrokové sadzby na nové úvery na bývanie poklesli na nové historické minimá, ich priemer k júnu 2017 predstavoval už len 1,8 %. Hoci len o niečo vyššia hodnota bola dosiahnutá už aj na jar roku 2016 (ako dôsledok legislatívnej zmeny o poplatku za predčasné splatenie úveru), tentokrát došlo aj k analogickému poklesu v RPMN, ktorá dosiahla doterajšie dno 2,0 % v máji 2017. Podiel nových úverov na bývanie (vrátane refinancovania) so splatnosťou nad 25 rokov postupne rastie, v prvom polroku 2017 dosiahol 63 %.

Zvýšila sa zároveň koncentrácia na trhu úverov na bývanie, tri najväčšie banky v sektore majú podiel už takmer 63 % na stave portfólia úverov (oproti menej ako 61 % v rovnakom období predchádzajúceho roka). Mohlo k tomu prispievať zníženie rozdielu priemerných úrokových sadzieb medzi veľkými a stredne veľkými bankami na úroveň 0,1 %.

Pretrvávajúco intenzívny rast úverov na bývanie je naďalej v súlade s rastovými tendenciami na trhu nehnuteľností. Ceny bytov si stále udržujú dvojciferný rast, hoci v prvom polroku 2017 možno pozorovať stabilizáciu tempa rastu. Trend úbytku bytov v ponuke sekundárneho trhu pokračoval aj v sledovanom období, priemerným tempom viac ako 20 % ročne.

Spotrebiteľské úvery si udržovali medziročný prírastok

Spotrebiteľské úvery naďalej pribúdali svojim stálym tempom asi 0,55 mld. € ročne, čo sa prejavovalo postupným spomaľovaním relatívneho medziročného rastu. K júnu 2017 tak pozvoľne poklesol na 12,8 %. Priemerné úrokové sadzby poklesli medziročne takmer o 2 p. b. a k júnu 2017 dosiahli 8,7 %. Podiel

predschválených spotrebiteľských úverov predstavoval necelú tretinu novej produkcie, podiel úverov poskytnutých elektronickými kanálmi (napríklad cez „internet banking“) 6 % novej produkcie. Nebankové spotrebiteľské úvery naďalej stagnujú na objeme asi 1,3 mld. €.

Splatnostiam spotrebiteľských úverov naďalej dominujú 8 ročné úvery s podielom 69 % produkcie. Pri refinancovaní je podiel úverov s dlhou splatnosťou vyšší, pri refinancovaní s navýšením dokonca vyše 80 %.

Odlišné trendy refinancovania úverov na bývanie a spotrebiteľských úverov

Pri úveroch na bývanie sa motivácia k refinancovaniu úverov znížila vzhľadom na pokles rozdielu úrokových sadzieb nových a existujúcich úverov na 0,6 p. b. k júnu 2017. Podiel predčasne splatených úverov na portfóliu sa mierne znížil.

Pri spotrebiteľských úveroch je obzvlášť významné predčasné splácanie úverov. Od júla 2016 do júna 2017 sa poskytlo viac ako 3 mld. € spotrebiteľských úverov, no objem portfólia v rovnakom čase narástol len o niečo viac ako 0,5 mld. €, pretože bol znižovaný predčasným splácaním (viac ako 1,7 mld. €) a bežným splácaním (takmer 0,8 mld. €). Za rok sa predčasne splatí až tretina stavu portfólia spotrebiteľských úverov.

Rozdiel úrokových sadzieb na spotrebiteľských úveroch – nových a existujúcich – postupne rastie, v prvom polroku 2017 dosahoval priemerne 1,3 p. b. To naznačuje rastúcu motiváciu k ďalšiemu refinancovaniu spotrebiteľských úverov.

Trendy v úverových štandardoch pokračovali, zlyhané úvery naďalej rástli len pri spotrebiteľských úveroch

Z hľadiska kreditných štandardov pokračovali trendy z predchádzajúcich období. Banky plnili limity na podiel úverov poskytnutých s vysokým LTV, pričom 7 % bolo poskytnutých s LTV nad 90 %. Podiel úverov s LTV nad 80 % zaznamenal v priebehu prvého polroka 2017 pokles, v druhom štvrťroku predstavoval už len 41 % produkcie. Tento vývoj súvisí s opatrením NBS o úveroch na bývanie, ktoré ustanovuje maximálny podiel týchto úverov na 40 % produkcie s účinnosťou od júla 2017.

Podiel sprostredkovaných zabezpečených úverov postupne rastie a v prvom polroku 2017 predstavoval až 56 %. Nárast zaznamenali najmä niektoré individuálne banky. Podiel sprostredkovaných nezabezpečených úverov zostáva nevýznamný.

Objem zlyhaných úverov retailu bol relatívne stabilný, hoci pri spotrebiteľských úveroch stúpal

Objem zlyhaných úverov retailu bol relatívne stabilný, hoci celkové portfólio retailových úverov rástlo. To znamená, že podiel zlyhaných úverov retailu klesal, k júnu 2017 dosiahol 3,4 %. Pri úveroch na bývanie prítok zlyhaných úverov je už dva roky nulový, v niektorých mesiacoch dokonca záporný. Naopak, pri spotrebiteľských úveroch prítok zlyhaných úverov dlhodobo a sústavne zrýchľuje rast. Pretrvávajúci rastový trend poukazuje na zhoršujúcu sa kvalitu portfólia spotrebiteľských úverov.

Rast vkladov sa spomalil, dominantné netermínované vklady naďalej zrýchľujú

Po zrýchlenom raste retailových vkladov v roku 2016 došlo v prvom polroku 2017 k spomaleniu ich rastu. K júnu 2017 ich pribudlo medziročne takmer 2 mld. €, čo predstavovalo 6,2 % medziročné tempo rastu. Už tradične bol vývoj v termínovaných a netermínovaných vkladoch odlišný. Netermínované vklady svoj rast dlhodobo a takmer rovnomerne zrýchľujú už od roku 2012 a v prvom polroku 2017 rástli priemerným medziročným tempom 18,5 %. Ich úrokové sadzby už od decembra 2016 neprekročili 0,5 % a ich podiel na vkladoch celkom dosiahol 56 %.

Naopak, termínované vklady v priebehu prvého polroka 2017 takmer dvojnásobne prehĺbili tempo svojho úbytku, medziročný

pokles k júnu 2017 presiahol 1,1 mld. €, čo predstavovalo 8,7 %. Ich celkový objem tak poklesol pod 12 mld. €, podiel termínovaných vkladov na retailových úveroch spolu poklesol pod 35 %. Priemerné úrokové sadzby poklesli od marca 2017 už pod 1 %.

Na vzostupe sú naďalej aj vklady s výpovednou lehotou, ich 13 % medziročný rast priviedol túto kategóriu vkladov k viac ako 9 % podielu na trhu. Priemerné úrokové sadzby k júnu 2017 mierne prekračovali 0,3 %.

Koncentrácia retailových vkladov naďalej mierne rástla, k júnu 2017 pokrývali 3 veľké banky 57 % trhu. Na netermínovaných vkladoch im zodpovedalo až 69 % trhu s rastúcim trendom, na termínovaných naopak postupný pokles vyústil do podielu pod 30 %. Stavebné sporiteľne si už dva roky udržujú podiel mierne pod 10 % trhu.

Trendy a riziká v sektore podnikov

Rast úverov podnikom v prvom polroku 2017 zaznamenal významné zrýchlenie v porovnaní s predchádzajúcim polrokom

Prvých šesť mesiacov roka 2017 bolo v znamení pomerne dynamického rastu úverov poskytnutých podnikovému sektoru. V tomto období objem úverov medziročne stabilne rástol v priemere mierne pod úrovňou 9 %. Došlo tak k významnému zrýchleniu úverovej dynamiky v porovnaní s predchádzajúcim polrokom, s jeho priemerným rastom pod 6 %. Významný vplyv si zachovali úvery so splatnosťou nad jeden rok, ktoré pod vplyvom priaznivého ekonomického sentimentu stabilne rástli na úrovni 11 %. Oživenie však nastalo aj v prípade úverov do jedného roka, ktorých dynamika v priebehu polroka zrýchlila zo 4 % na takmer 11 %.

Rovnako dynamický rast ako pri celkových podnikových úveroch si zachovala úverová aktivita aj v prípade malých a stredných podnikov. V medzištátnom porovnaní s krajinami EÚ patrí rast úverov rezidentským podnikom medzi najrýchlejšie spolu s Českom a Poľskom, kým situácia naprieč EÚ je naďalej rôznorodá s priemerným rastom za rok 2017 pod úrovňou 1 %.

Dynamický rast úverov bol prítomný v rámci celého podnikového sektora

Z pohľadu vlastníctva podnikov pokračoval silný rast úverov podnikom v súkromnom vlastníctve, ktorý sa pohyboval na rovnakej úrovni s dynamikou celkových úverov. V druhom štvrťroku však k celkovému rastu prispeli aj podniky v štátnom vlastníctve, a to predovšetkým v odvetví dodávky energií.

Podobnú situáciu možno konštatovať pri pohľade na jednotlivé banky. Takmer všetci významní hráči na trhu podnikových úverov si udržali alebo navýšili svoje medziročné nárasty stavu podnikových úverov.

Plošný rast úverovej dynamiky bol prítomný aj v prípade ekonomického členenia podnikov. Na jednej strane boli významné ekonomické odvetvia – priemysel, komerčné nehnuteľnosti a dodávka energií, ktoré do veľkej miery formujú dynamiku podnikových úverov, a ktoré zaznamenali výrazné medziročné prírastky aj v roku 2017. Popri nich rástli aj ostatné odvetvia. V rôznej miere došlo k oživeniu v prípade maloobchodu, služieb a stavebníctva, čo by mohlo naznačovať priaznivý vplyv súkromnej spotreby a investícií do infraštruktúrnych a rezidenčných projektov.

Graf 6 Medziročná dynamika podnikových úverov

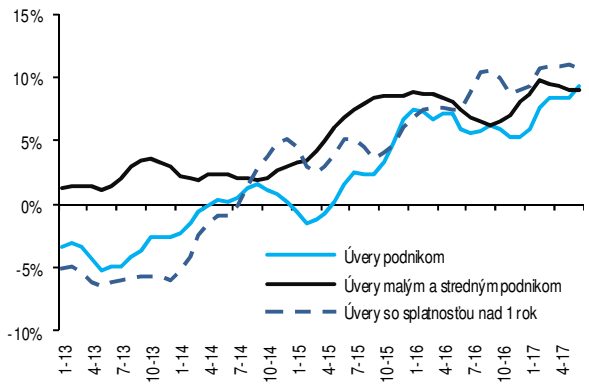

Zdroj: NBS.

Dynamika dopytu a ponuky na úverovom trhu naďalej zostáva pod vplyvom ekonomického vývoja a prostredia nízkych úrokových sadzieb

Aktuálna ekonomická situácia ako aj jej perspektíva na nasledujúce mesiace naďalej formovala dopyt a ponuku na trhu úverov. Domáca spotreba podporila zlepšenie dôvery v službách, ktoré bolo hlavným faktorom rastu indikátora ekonomického sentimentu. Na druhej strane bol rast zahraničného dopytu, a to predovšetkým v prvom štvrťroku 2017. Výsledkom tak bol priaznivý vývoj tržieb podnikov v prvých šiestich mesiacoch roka 2017. Navyše kladná medziročná zmena tržieb bola prítomná vo väčšine ekonomických odvetví. Uvedený vývoj naďalej zlepšoval sentiment v podnikom sektore a jeho dopyt po úveroch.

Interné kritériá bánk pre schvaľovanie úverov zostali bez zmeny, kým k miernemu uvoľneniu došlo v prípade úverových podmienok pri už schválených úveroch.

Náklady na financovanie sa podnikov zostali bez zmeny a naďalej tak zostali významným faktorom formujúcim ponuku úverov. Úroková sadzba na nových úveroch zostala v rámci bežnej volatility na úrovni 2 %. Cena nových úverov však mierne klesla v prípade veľkých podnikov. Na druhej strane úrokové sadzby stúpli malým a stredným podnikom. Prostredie nízkych úrokových sadzieb naďalej tlačilo úrokovú sadzbu na stave úverov k nižším hodnotám, ktorá postupne poklesla na 2,5 %. Prirodzene sa tak znižovala aj výnosovosť podnikových portfólií. V medzištátnom porovnaní sa úrokové sadzby na stave úverov v domácom sektore nachádzajú na hornom konci rozpätia krajín EÚ. V dynamike poklesu týchto sadzieb je však Slovensko pod priemernom eurozóny.

Celkový dlh podnikového sektora vzrástol, kým likvidita podnikov zaznamenala pokles

V prvom polroku 2017 zaznamenali rast všetky hlavné položky cudzích záväzkov podnikového sektora, čo prirodzene viedlo k nárastu celkového zadlženia podnikov. Popri úveroch od domácich bánk najväčší nárast dosiahlo financovanie pomocou dlhopisov a úverov zo zahraničia. Podiel celkového dlhu k HDP tak vzrástol na 56 %, čo však v kontexte medzinárodného porovnania patrí k nižším hodnotám. Stagnácia likvidných aktív v prvých mesiacoch roka 2017 mala za následok pokles podielu likvidných aktív na celkovom dlhu podnikov. Zhoršenie sa zatiaľ neprejavilo v prípade indikátora úverovej zaťaženosti podnikov (Graf P30[2]). Dôvodom je naďalej pretrvávajúci efekt klesajúcej úrokovej sadzby na stave úverov, kým samotný efekt rastu tržieb nestačil na kompenzáciu efektu rastu úverov. V tomto kontexte je však dôležité upozorniť na vyššiu citlivosť podnikov na nárast úrokových sadzieb, keď približne dve tretiny objemu úverov je poskytnutých s variabilnou úrokovou sadzbou.

Graf 7 Vývoj finančnej pozície podnikového sektora

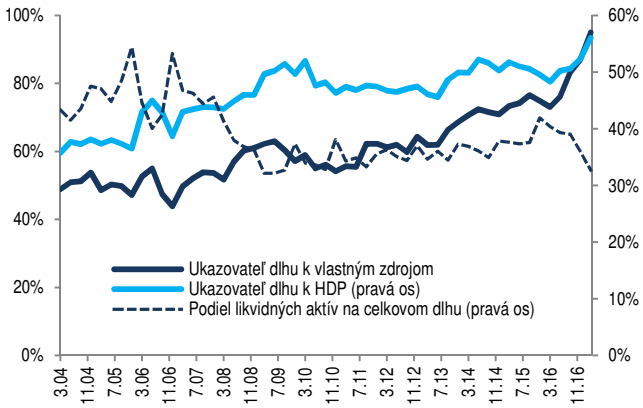

Zdroj: NBS.

Priaznivé makroekonomické prostredie naďalej udržuje optimizmus v sektore komerčných nehnuteľností

Z pohľadu rezidenčného segmentu je dôležitý vývoj na trhu práce, ktorý spolu s prostredím nízkych úrokových sadzieb vplýva na priaznivý vývoj na strane developerských projektov. Napriek miernej korekcii v počte predajov novostavieb možno hovoriť o silnom dopyte. Celkový počet voľných bytov mierne

[2] Časť indikátory obozretnosti na makroúrovni.

vzrástol, keď ponuka prvé dva štvrťroky prevyšovala dopyt. Ponuka bytov je však predovšetkým tvorená ešte nedokončenými bytmi. Ceny voľných bytov pokračovali v raste, avšak pomalším tempom ako v roku 2016. Priaznivá situácia domácností sa pretavila aj do ich spotreby, čo priaznivo vplývalo na vývoj v segmente obchodných priestorov ako aj priestorov v logistických centrách (e-commerce). Rovnako priaznivý vplyv mala situácia v podnikovom sektore na vývoj v segmente kancelárskych, priemyselných a logistických centier. Segment logistických centier bol navyše významne formovaný príchodom novej automobilky a jej dodávateľov. Silný dopyt na trhu komerčných nehnuteľností v posledných rokoch stál za nárastom optimizmu developerov ako aj investorov. Výsledkom je pomerne silná výstavba nových priestorov, ktorá bude vplývať na trh v nasledujúcich rokoch. Výrazná dynamika investícií v roku 2016 mala za následok kompresiu výnosov z transakcií. Investičné výnosy však naďalej predstavujú zaujímavú príležitosť pre investorov. V kontexte uvedených trendov tak možno hovoriť o expanzívnej fáze cyklu trhu komerčných nehnuteľností.

Dynamika objemu úverov poskytnutých sektoru komerčných nehnuteľností sa pohybovala nad úrovňou 10 % s miernym poklesom v druhom štvrťroku 2017. Dôležité je však poznamenať, že väčšina z medziročného prírastku bola poskytnutá ešte v roku 2016, prípadne v januári 2017, kým v ostatných mesiacoch roka 2017 došlo k utlmeniu úverovej aktivity. Vzhľadom na pozitívny sentiment aktérov na trhu komerčných nehnuteľností však možno očakávať ďalší rast úverov v roku 2017. Za posledný rok sa úvery poskytovali hlavne developerským projektom v retailovom[3], kancelárskom a logistickom segmente. V menšej miere banky financovali rezidenčné projekty.

[3] Pod retailovým segmentom sa rozumejú obchodné centrá.

Objem vkladov podnikov sa významne nemenil v roku 2017, a to aj napriek priaznivému makroekonomickému prostrediu

Dynamika objemu podnikových vkladov zaznamenala v priebehu prvého polroka 2017 pomerne výrazný pokles, keď vklady v priemere mierne poklesli v porovnaní s predchádzajúcim obdobím minulého roka. Za poklesom stál predovšetkým pokles netermínovaných vkladov, ktoré boli výrazným faktorom rastu v predchádzajúcich rokoch. Slabšia dynamika rastu vkladov tak vzhľadom na silný rast podnikových úverov mala za následok nárast ukazovateľa úverov na vkladoch podnikového sektora.

Graf 8 Medziročná dynamika podnikových vkladov a tržieb

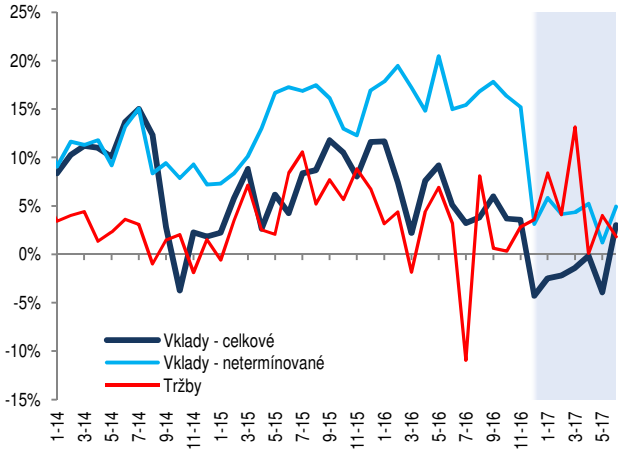

Zdroj: NBS.

Schopnosť podnikov plniť si svoje záväzky sa naďalej zlepšuje pod vplyvom dobrej makroekonomickej situácie

Priaznivé podmienky v ekonomike naďalej formovali vývoj podielu zlyhaných úverov v podnikovom sektore. Zlyhané úvery podnikom ku koncu prvého polroka 2017 predstavovali menej ako 6 % celkových podnikových úverov, čo zodpovedá medziročnému poklesu o viac ako 100 b. b. Na jednej strane za poklesom stojí dynamický vývoj úverovej aktivity, kým na strane druhej možno hovoriť o výraznom poklese samotného objemu zlyhaných úverov. Objem zlyhaných úverov klesá nepretržite v priebehu posledných dvoch rokov s celkovým

poklesom na úrovni viac ako 20 %. Uvedený vývoj možno pripísať viacerým faktorom. Najvýznamnejším je výrazný pokles objemu novozlyhaných úverov, ktorý bol podporený vyššou mierou splácania už zlyhaných pohľadávok. Odpisy a odpredaje zlyhaných úverov naopak klesajú.

Aktuálna situácia vo vývoji zlyhaných úverov, ktorá je podobná situácii v rokoch 2006 – 2008, môže naznačovať aj tvorbu nerovnováh v úverovaní ako aj v bilancii podnikového sektora. Problematické môže byť postupné zvyšovanie dlhu podnikov s prevažne variabilnou sadzbou v kombinácii s nízkymi úrokovými sadzbami.

Graf 9 Vývoj podielu zlyhaných úverov v podnikovom sektore

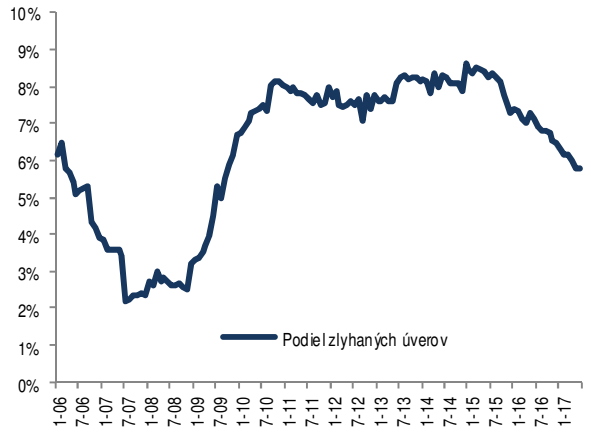

Zdroj: NBS.

Zlyhané úvery podnikom klesali naprieč bankami ako aj ekonomickými odvetviami

Podiel zlyhaných úverov v prípade sektora tuzemských podnikov klesal vo väčšine bánk, avšak v rôznej intenzite. Celosektorové trendy bolo možno pozorovať aj na úrovni bánk, a teda pokles podielu zlyhaných úverov podporil rast celkových podnikových úverov, ako aj pokles objemu zlyhaných úverov. Rôznorodosť v kvalite podnikových portfólií je naďalej prítomná, pričom však pozitívne možno hodnotiť pomerne významné zlepšenie v bankách s vyšším podielom zlyhaných úverov v predchádzajúcom období. Rovnako pozitívny charakter vývoja kreditnej kvality ako v prípade jednotlivých bánk možno pozorovať aj v rámci ekonomických odvetví.

Cenné papiere a medzibankový trh

Klesajúci trend objemu investícií do domácich štátnych dlhopisov pokračoval

V prvom polroku poklesol objem investícií do všetkých významnejších kategórií dlhových cenných papierov. Poklesol objem domácich aj zahraničných štátnych dlhopisov a v porovnaní s koncom roka 2016 aj objem dlhopisov emitovaných domácimi bankami. To znamená, že objem dlhopisového portfólia bankového sektora na medziročnej báze klesá prakticky nepretržite už od februára 2016 a objem slovenských štátnych dlhopisov v držbe domácich bánk od júla 2013. Podiel domácich štátnych dlhopisov v držbe slovenských bánk na ich celkových aktívach sa tak s úrovňou necelých 11 % postupne približuje k hornému kvartilu EÚ.

Graf 10 Podiel domácich štátnych dlhopisov na celkových aktívach v bankových sektoroch EÚ (v %)

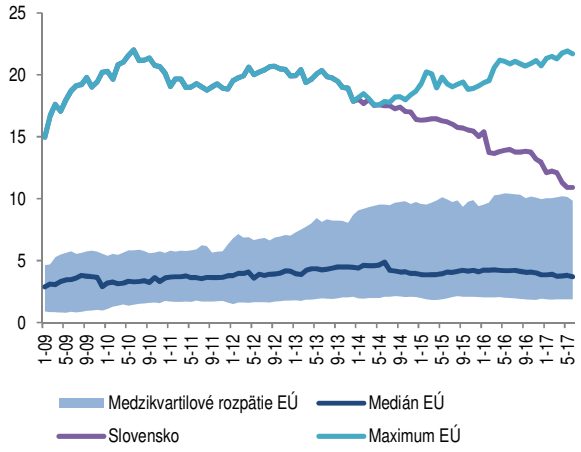

Zdroj: ECB SDW.

Podiel investícií do zahraničných štátnych dlhopisov takisto poklesol, najmä z dôvodu odpredaja väčšieho objemu talianskych štátnych dlhopisov v marci tohto roka. Napriek tomu, zo zahraničných štátnych dlhopisov majú najväčší podiel na celkových investíciách do štátnych dlhopisov naďalej talianske štátne dlhopisy, vyše 3,5 %. Nasledujú poľské a slovinské štátne dlhopisy s podielom necelé 3 % a 1,5 %. Naďalej teda platí, že investície do zahraničných štátnych

dlhopisov sú z pohľadu bankového sektora relatívne málo významné. Vo vybraných stredne veľkých a menších bankách síce podiel zahraničných štátnych dlhopisov na vlastných zdrojoch je výraznejší, vo všetkých prípadoch je však portfólio týchto dlhopisov diverzifikované.

Banky emitovali aj v prvom polroku najmä hypotekárne záložné listy

Hypotekárne záložné listy (HZL) emitovali banky aj v prvom polroku 2017 z dôvodu povinnosti plnenia minimálneho podielu HZL na hypotekárnych úveroch na úrovni 70 %. Počas prvých šiestich mesiacov roka emitovali banky HZL výlučne s fixným kupónom alebo bez kupónu, pričom maturity boli pomerne dlhé, keď v prípade vybraných emisií dosahovali 8 až 10 rokov. Toto pravdepodobne odráža snahu bánk zabezpečiť si dlhodobé zdroje za naďalej pomerne nízke úrokové náklady.

Medzibankový trh bol naďalej pomerne volatilný, vybrané banky pravdepodobne využili menové operácie ČNB na zvyšovanie svojich príjmov

Vývoj na medzibankovom trhu bol naďalej pomerne volatilný, pričom medzibankové operácie využívali banky naďalej najmä na riadenie krátkodobej likvidity.

Od konca roka 2016 je možné pozorovať pomerne výrazný nárast objemu úverov poskytnutých zahraničným bankám. Ide o presun voľných prostriedkov vybranými bankami do českej časti skupiny približne v období december 2016 – marec 2017. Česká národná banka (ČNB) od novembra 2013 používala intervencie na devízovom trhu ako nástroj uvoľňovania menovej politiky, keď od tohto obdobia zabránila posilneniu českej koruny voči euru pod úroveň 27 CZK/EUR. Od decembra minulého roka už banky pravdepodobne počítali s upustením od tohto nástroja menovej politiky, a preto s predpokladom posilnenia kurzu v roku 2017 vložili do ČNB vyše 2 mld. €. ČNB upustila od intervencií na devízovom trhu dňa 6. apríla 2017, česká koruna od konca marca vykazuje neustále posilňujúci trend.

Graf 11 Vystavenie voči českým bankám v českej korune

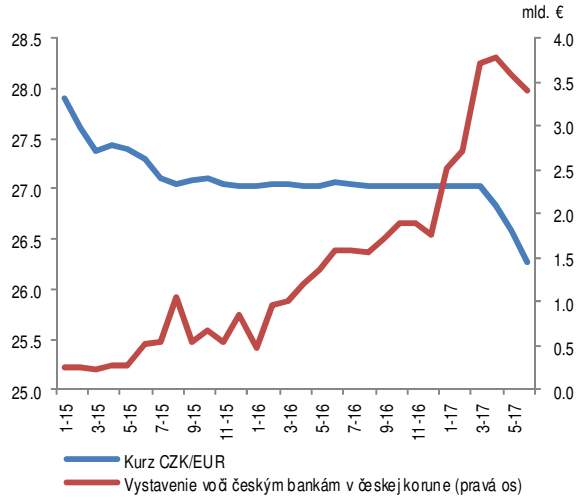

Zdroj: NBS.

Likvidná pozícia bankového sektora

Počas prvého polroka 2017 sa väčšina ukazovateľov likvidity v slovenskom bankovom sektore naďalej mierne zhoršovala

Od začiatku roka 2017 pokračoval trend zvyšovania citlivosti bankového sektora na riziko likvidity. Dôležitými faktormi boli v tomto prípade najmä rast úverov podnikom a domácnostiam a pokles investícií do štátnych dlhopisov. Tieto zmeny sa prejavili vo viacerých oblastiach.

Prvou je pokračovanie prehlbovania časového nesúladu medzi aktívami a pasívami. Podiel likvidnej medzery do jedného roka dosiahol v júni 2017 nové historické maximum. Z hľadiska riadenia krátkodobej likvidity to znamená, že pre banky je čoraz dôležitejšia stabilita zostatkov na bežných účtoch.

Druhou je celkový vzťah objemu úverov a vkladov, ktorý vyjadruje mieru sebestačnosti bankového sektora z hľadiska systémovej likvidity bez ohľadu na časovú štruktúru bilancie. Preto je negatívne, že podiel úverov na vkladoch počas prvého polroka 2017 rástol, a tiež dosiahol nové historické maximum na úrovni 96,7 % (Graf P46).

Treťou oblasťou je plnenie regulatórneho ukazovateľa krytia likvidity, ktorý indikuje schopnosť bánk čeliť nepriaznivému scenáru počas 30 dní. V prvom polroku 2017 zaznamenal tento ukazovateľ skôr volatilný priebeh, medián za retailové banky však v júni 2017 dosiahol najnižšiu hodnotu (1,23) v od svojej poslednej novely (Graf P47). Napriek tomu, že samotný priebeh ukazovateľa krytia likvidity nemal celkom jednoznačný trend, nastala zmena pri zložení likvidných aktív. Keďže veľká časť likvidity pochádzajúca zo splatných štátnych dlhopisov nebola použitá na nákup ďalších dlhopisov, ale vložená do Českej národnej banky, klesol podiel cenných papierov v rámci likvidných aktív na 63 % oproti 70 % v decembri 2016.

Graf 12 Zloženie likvidných aktív

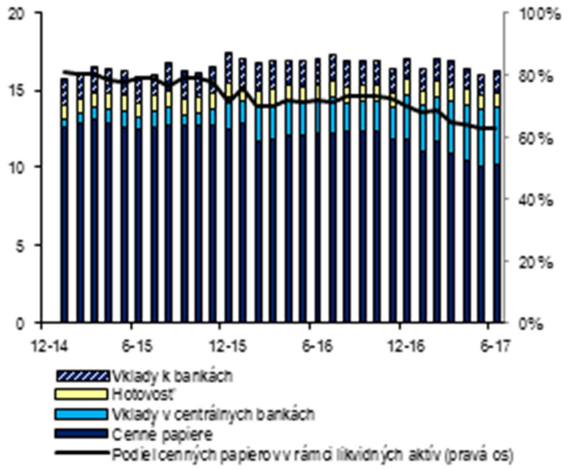

Zdroj: NBS.

Finančná pozícia bankového sektora

Odhliadnuc od jednorazových vplyvov v roku 2016, vývoj zisku je pomerne stabilný

K júnu 2017 dosiahla výška čistého zisku bankového sektora hodnotu 349 mil. €. Pre účely konzistentného medziročného porovnania je potrebné zisk dosiahnutý k júnu 2016 znížiť o vplyv viacerých jednorazových vplyvov, najmä predaja podielov VISA Europe. Po tejto úprave možno konštatovať, že zisk zostal približne na rovnakej úrovni.[4] Tento vývoj je výsledkom kombinácie negatívneho efektu prostredia nízkych úrokových sadzieb a pozitívneho efektu poklesu nákladov na kreditné riziko. Zisk vykázali takmer všetky banky.

Čisté úrokové príjmy naďalej klesajú, napriek zrýchleniu rastu úverov

V prvom polroku 2017 ďalej pokračoval trend poklesu čistých úrokových príjmov, ktorý pretrváva už vyše dvoch rokov. Najvýraznejšie poklesli úrokové príjmy z dlhopisového portfólia. Dôvodom bolo nielen pokračujúce znižovanie jeho výnosnosti, ale aj pokles objemu. Na druhej strane, pozitívny vplyv malo zvýšenie tempa rastu úverov podnikom, vďaka čomu sa trend poklesu úrokových príjmov počas druhého štvrťroka 2017 mierne spomalil.

V poklese pokračujú aj čisté úrokové príjmy v sektore retailu, a to napriek pretrvávajúcemu vysokému rastu objemu úverov. Dopad klesajúcej výnosnosti úverov sa v porovnaní s predchádzajúcim obdobím ešte zvýraznil. Najmä výnosnosť portfólia úverov na nehnuteľnosti sa od stanovenia stropu pre maximálny poplatok za predčasné splatenie (marec 2016) do júna 2017 znížila o viac ako 1 p. b. Priemerná úroková výnosnosť celého retailového portfólia v tomto období poklesla z 5,0 % na 4,0 %. Hoci pokles výnosnosti

[4] Bez zohľadnenia tohto vplyvu čistý zisk medziročne poklesol o 17 %.

z poplatkov[5] sa zastavil a v prvom polroku 2017 dokonca mierne vzrástla (z 1,0 % na 1,1 %), v porovnaní s dopadom poklesu úrokovej výnosnosti je tento efekt veľmi nízky.

Je možné očakávať, že čisté úrokové príjmy budú pokračovať v poklese aj naďalej. Simulácii ich možného vývoja vrátane najvýznamnejších rizík sa podrobnejšie venuje Správa o finančnej stabilite k máju 2017.

Pozitívny vývoj nákladov na kreditné a podsúvahové riziká

Klesajúcu úrokovú výnosnosť portfólií čiastočne kompenzovala pozitívna ekonomická situácia, ktorá prispela k ďalšiemu poklesu nákladov na kreditné a podsúvahové riziká. Ich výška zaznamenala k júnu 2017 medziročný pokles o 42 %, pričom v porovnaní s rovnakým obdobím v rokoch 2013-2015 ide o zníženie takmer o dve tretiny. K tomuto trendu výrazne prispelo najmä rozpustenie rezerv v niektorých bankách.

Graf 13 Vývoj nákladov na kreditné a podsúvahové riziká (mil. €)

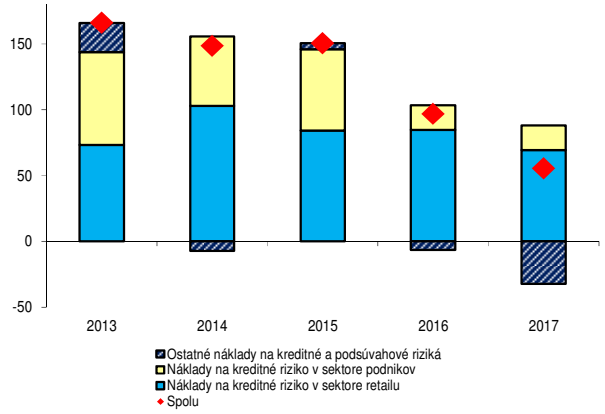

Zdroj: NBS.
Poznámka: Všetky údaje sú k júnu príslušného roka.

Pomerne nízku nákladovosť kreditného rizika vykazuje najmä sektor podnikov, čo je v súlade s vývojom miery zlyhania, ktorá je na historicky nízkych hodnotách. Miera nákladovosti kreditného rizika však klesla aj v sektore retailu, a to napriek miernemu nárastu miery zlyhania, čo sa prejavuje najmä v prípade spotrebiteľských úverov.

Graf 14 Miera nákladov na kreditné riziko a miera zlyhania v sektore retailu (%)

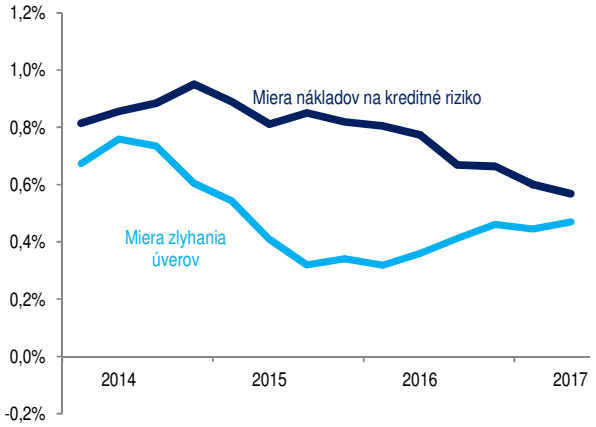

Zdroj: NBS.
Poznámky: Miera zlyhania úverov predstavuje čistý prírastok zlyhaných úverov k celkovému priemernému objemu úverov za obdobie 12 mesiacov bez odpočítania odpisov a odpredajov zlyhaných úverov.
Miera nákladov na kreditné riziko predstavuje podiel strát z tvorby opravných položiek a nákladov na odpisy a odpredaje k celkovému priemernému objemu úverov za obdobie 12 mesiacov.

Pretrvávajúcim faktorom, ktorý negatívne ovplyvňuje ziskovosť bankového sektora, je aj vplyv niektorých legislatívnych úprav týkajúcich sa cenotvorby finančných produktov, ako aj výšky odvodov a príspevkov. Priame náklady na odvody a príspevky bankového sektora predstavovali približne pätinu zisku pred zdanením (po odpočítaní mimoriadnych vplyvov), v skupine menej významných bánk je tento podiel ešte výrazne vyšší.

Solventnosť bankového sektora a finančná páka[6]

Ukazovatele solventnosti bankového sektora v prvom polroku 2017 vzrástli. Hlavným dôvodom je výrazné zvýšenie miery ponechaného zisku. Banky si ponechali 42 %

[5] Výnosnosť z poplatkov je vypočítaná ako podiel čistých príjmov z poplatkov k priemernému objemu úverov a vkladov v danom segmente.

[6] Táto časť analýzy vychádza z predbežných údajov k 30. júnu 2017, keďže ku dňu vypracovania analýzy neboli ešte príslušné výkazy od bánk uzatvorené.

zisku vykázaného v roku 2016, pričom v predchádzajúcich troch rokoch bola miera zisku ponechaného vo forme najkvalitnejšieho typu vlastných zdrojov na úrovni nižšej ako 10 %. Hodnota ukazovateľa primeranosti vlastných zdrojov počas prvého polroka 2017 vzrástla z 18,0 % na 18,6 %. Vzrástol aj ukazovateľ primeranosti vlastného kapitálu Tier 1, a to z 15,8 % na 16,1 %. Nárast nastal najmä v skupine významných bánk.

Bankový sektor tak do veľkej miery kompenzoval rastúce požiadavky na vlastné zdroje, ku ktorým prispel najmä rýchly rast úverov, ako aj zvýšenie miery proticyklického kapitálového vankúša na 0,5 % od 1. augusta 2017. Táto hodnota sa navyše ďalej zvýši na 1,25 % od 1. augusta 2018. Plnenie rastúcich kapitálových požiadaviek však bude naďalej vyžadovať konzervatívnejšiu dividendovú politiku a prípadne aj doplnenie kapitálu prostredníctvom iných zdrojov ako zo zisku v niektorých menej významných bankách.

Všetky banky zároveň s dostatočnou rezervou plnia aj požiadavku na ukazovateľ finančnej páky. Jeho hodnota sa počas prvého polroka 2017 zvýšila z 8,1 % na 8,3 %, pričom hraničná hodnota je 3 %.

Sektor poisťovní

Rast ziskovosti poisťovní bol sprevádzaný poklesom ich solventnosti

Čistý zisk poisťovní[7] pred zdanením ku koncu prvého štvrťroka 2017 medziročne vzrástol o 17 %, avšak po zdanení ide o nárast len 3 %. Príčinou rozdielnych rastov sú v prvom rade výrazné variácie v dani z príjmov, keď splatná daň a odložená daň spolu medziročne vzrástli o 57 %. V druhom rade došlo k nárastu osobitného odvodu z podnikania v regulovaných odvetviach o 265 %, a tak tvoril až 23 % daní a odvodov splatných z čistého zisku. To bolo sčasti dôsledkom legislatívnej zmeny zvyšujúcej sadzbu tohto odvodu na dvojnásobnú hodnotu. Anualizované ROA[8] dosiahlo 2,9 %, čo je nárast oproti 2,7 % z roku 2016 (bez jednorazových vplyvov, t. j. rozdelenie dividend dcérskej spoločnosti a rozpustenie rezervy na súdne spory, by v roku 2016 táto hodnota predstavovala len 2,2 %).

Technický výsledok v životnom poistení (očistený o investičné výnosy z IŽP) sa aj naďalej udržuje v kladných hodnotách, v prvom štvrťroku dosiahol 11 mil. €, čo bolo výsledkom tak pozitívneho príspevku nárastu čistého zaslúženého poistného ako aj negatívneho príspevku nárastu nákladov na poistené plnenia. Finančný výsledok v životnom poistení okrem IŽP sa medziročne zlepšil o 11 % na 29 mil. €. Finančný výsledok v IŽP narástol o 22 mil. € na 20 mil. €

V neživotnom poistení a aktívnom zaistení technický výsledok poklesol o 19 % na 11 mil. €, čo môže byť prirodzenou kompenzáciu výrazného nárastu v roku 2016. Podobne ako v životnom poistení, aj v tomto prípade bola príčinou kombinácia nárastu čistého zaslúženého poistného a nárastu nákladov na poistné plnenia.

Ukazovatele solventnosti poisťovní pomerne výrazne poklesli, no naďalej dostatočne prekračujú minimálnu, t. j. 100 % hranicu. Kým v decembri 2016 dosahovalo krytie SCR 229 %, v prvom štvrťroku 2017 pokleslo na 209 %. Kým však v posledných rokoch dochádzalo k poklesu pri poisťovniach s relatívne vyššou solventnosťou, táto posledná zmena sa týka aj poisťovní na opačnom konci spektra. Vybrané významné poisťovne dokonca rozdelili pomerne významnú časť kapitálu akcionárom.

[7] V roku 2016 došlo k výrazným jednorazovým vplyvom na ziskovosť poistného sektora. Tie sa však udiali v druhom štvrťroku 2016, preto medziročné porovnanie prvých štvrťrokov 2016 a 2017 tým nie je skreslené.

[8] V analýze je uvedený len ukazovateľ ROA, pretože ukazovateľ ROE bol v prvom štvrťroku skreslený pomerne výrazným poklesom vlastného imania v sektore.

Graf 15 Rozklad požiadavky na solventnosť k 31.12.2016

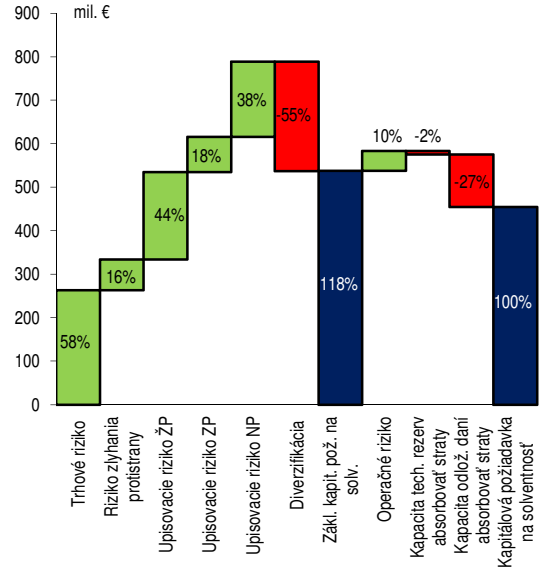

Zdroj: NBS.
Poznámky: Okrem zobrazených zložiek je nenulový aj príspevok rizika nehmotného majetku, jeho výška je zanedbateľná. Percento v grafe znázorňuje veľkosť príspevku ako podiel z kapitálovej požiadavky na solventnosť. ŽP – životné poistenie, ZP – zdravotné poistenie, NP – neživotné poistenie.

Graf 16 Porovnanie garantovanej úrokovej sadzby so skutočným výnosom

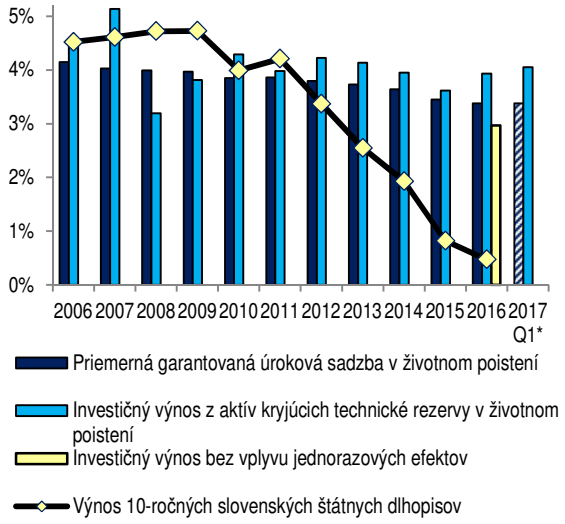

Zdroj: NBS.
Poznámka: * Údaje o priemernej garantovanej sadzbe nie sú za prvý štvrťrok 2017 dostupné, ako odhad je použitá hodnota z roku 2016.

Anualizovaný investičný výnos v životnom poistení (okrem IŽP) za prvý štvrťrok predstavoval 4,1 %. Ide o mierny nárast oproti hodnote 3,9 % z roku 2016, o to výraznejší je však rozdiel, ak by sa v hodnote za rok 2016 nezohľadnili jednorazové vplyvy na ziskovosť. V takom prípade by išlo o rozdiel až 1,1 p. b.

Rozličný vývoj v odvetviach životného poistenia

Hrubé predpísané poistné v klasickom životnom poistení[9] v prvom štvrťroku 2017 medziročne vzrástlo o 8 % na hodnotu 187 mil. €, vývoj medzi poisťovňami bol však značne heterogénny, a len menej ako polovica z nich zaznamenala kladnú zmenu. Náklady na poistné plnenia vzrástli o 1 %.

IŽP naopak zaznamenalo pokles hrubého predpísaného poistného v prvom štvrťroku 2017 v porovnaní s rovnakým obdobím predchádzajúceho roka o 8 % na 54 mil. €. Náklady na poistné plnenia vzrástli až o 38 % medziročne, čoho príčinou bol vývoj v niekoľkých poisťovniach.

Ostatné odvetvia životného poistenia intenzívne vzrástli v sledovanom období (42 %), no ich spoločná hodnota dosiahla len 12 mil. €. Spolu s hrubým predpísaným poistným vzrástli o niečo miernejším tempom aj náklady na poistné plnenia (31 %).

Čisté vzniknuté náklady v životnom poistení poklesli o 9 %. Miera zaistenia v životnom poistení sa zdvojnásobila, dosahuje však stále nízku hodnotu 5,4 %.

Ku koncu roka 2016 poistný sektor spravoval takmer 8 mil. poistných zmlúv. Z toho 5,06 milióna pripadalo na zmluvy životného poistenia (okrem IŽP), z čoho 0,96 milióna

[9] V zmysle Solventnosti II táto kategória zahŕňa „poistenie s podielom na zisku“ a „ostatné životné poistenie“.

pribudlo v priebehu roka 2016. Priemerné hrubé predpísané poistné predstavovalo 130 €. Druhé najpočetnejšie odvetvie životného poistenia – zdravotné poistenie podobné životnému poisteniu – bolo reprezentované 1,75 mil. zmlúv, s priemerným hrubým predpísaným poistným len 25 € na zmluvu. Ročný prírastok zmlúv predstavoval 0,40 mil. zmlúv. V investičnom životnom poistení mal poistný sektor v správe 0,66 mil. zmlúv, ročný prítok nových zmlúv predstavoval asi 0,11 mil. zmlúv, priemerné hrubé predpísané poistné však bolo výrazne vyššie než pri klasickom životnom poistení, a to až 307 € na zmluvu.

Neživotné poistenie a aktívne proporcionálne zaistenie[10] zaznamenalo rast

Hrubé predpísané poistné v troch najväčších odvetviach neživotného poistenia v prvom štvrťroku 2017 medziročne vzrástlo. V PZP rast dosiahol 6 %, v havarijnom poistení až 10 % a v poistení majetku 3 %. Vo všetkých troch prípadoch išlo o sektorový trend, rast zaznamenali takmer všetky poisťovne na trhu. V ostatných odvetviach neživotného poistenia spoločne došlo v sledovanom období k medziročnému poklesu o 3 % hrubého predpísaného poistného. Tempo rastu hrubého predpísaného poistného v prvom štvrťroku 2017 nebolo viditeľne ovplyvnené novým 8 % odvodom z prijatého poistného z neživotného poistenia.

Kombinovaný ukazovateľ[11] v poistení áut spolu dosiahol ku koncu roka 2016 hodnotu 100,5 %, z toho v PZP 103,4 % a v havarijnom poistení 97,6 %. Pri započítaní príspevku SKP a odvodu MV SR by kombinovaný ukazovateľ PZP vzrástol až na 114 %.

Kombinovaný ukazovateľ v poistení majetku sa udržoval na priaznivejších úrovniach s hodnotu 71 % v prvom štvrťroku 2017. V ostatných odvetviach neživotného poistenia spoločne dosiahol kombinovaný ukazovateľ v prvom štvrťroku 2017 hodnotu 91 %, všetky sektory sa udržali pod 100 %.

Zaistenie v neživotnom poistení pokleslo o 1 p. b. na 32 % z hrubého predpísaného poistného.

Graf 17 Vývoj škodovosti, nákladovosti a kombinovaného ukazovateľa PZP v poistení áut

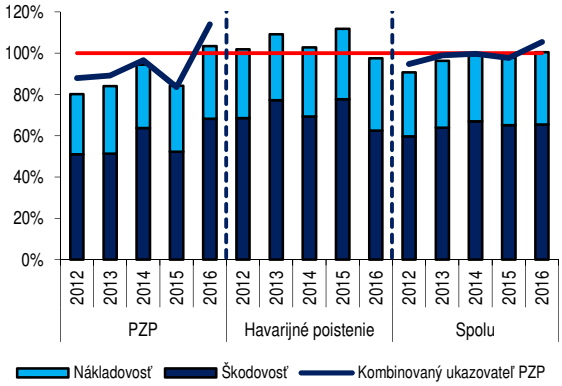

Zdroj: NBS.
Poznámky: Hrubé prevádzkové náklady v roku 2016 sú odhadnuté ako súčet čistých prevádzkových nákladov a podielu agregátnych provízií od zaisťovateľa. Podiely odvetví na províziách zodpovedajú koncu roka 2015.
Kombinovaný ukazovateľ PZP je vypočítaný obdobne ako kombinovaný ukazovateľ s tým, že príspevok a zmena rezervy voči SKP zvyšuje technické náklady na poistné plnenia a odvod MV SR znižuje zaslúžené poistné.
V hodnotách PZP do roku 2015 je započítané aj poistenie zodpovednosti dopravcu, ktoré sa v rámci Solventnosti II vykazuje ako súčasť PZP.

Technické rezervy zaznamenali rast

Účtovné ohodnotenie technických rezerv[12] v poistení medziročne vzrástlo o 3,5 %, z toho v životnom poistení okrem IŽP o 2,4 %, v IŽP o 6,2 % a v neživotnom poistení a aktívnom zaistení o 4,1 %. Pozitívna zmena trendu nastala práve pri neživotnom poistení a aktívnom zaistení, ktoré ešte v septembri zaznamenávalo medziročný pokles. Aktívne zaistenie ako samostatné odvetvie zostáva nevýznamné.

[10] V zmysle Solventnosti II je proporcionálne aktívne zaistenie súčasťou jednotlivých odvetví neživotného poistenia.
[11] Údaje o kombinovanom ukazovateli sú v hrubej výške dostupné len ku koncu roka 2016.
[12] Účtovné ohodnotenie technických rezerv umožňuje monitorovať vývoj objemu poistenia.

Regulatórne ohodnotenie technických rezerv[13] v životnom poistení je skreslené vplyvom zdravotného poistenia (priamej činnosti a prijatého zaistenia), v ktorom sa prehlbuje záporná hodnota technických rezerv. V prvom štvrťroku 2017 znižovalo zdravotné poistenie celkové technické rezervy v životnom poistení o 3 %. Záporné technické rezervy v zdravotnom poistení navyše vykazujú takmer všetky poisťovne aktívne v segmente. Záporné technické rezervy naznačujú veľmi vysokú ziskovosť tohto segmentu reprezentujúceho necelých 5 % hrubého predpísaného poistného sektora.

V neživotnom poistení nie je prítomné žiadne odvetvie so zápornými technickými rezervami, celkovo regulatórne ohodnotenie technických rezerv medziročne vzrástlo o 4,1 %.

Investície poistného sektora (okrem IŽP) sú aj naďalej umiestnené najmä do štátnych dlhopisov, hoci ich podiel mierne klesá (49 %, medziročný pokles o 2 p. b.). Naopak, mierny nárast zaznamenala druhá najvýznamnejšia skupina, podnikové dlhopisy (31 %, medziročný nárast o 1 p. b.). Peňažné prostriedky a vklady tesne prekračujú 5 % podiel, ostatné kategórie sú zastúpené podielom menej ako 5 %.

V investičnom životnom poistení sú najviac zastúpenou kategóriou investície do investičných fondov (80 %, medziročný pokles o 3 p. b.) a podnikové dlhopisy (11 %, medziročný pokles o 3 p. b.). Úbytok v oboch kategóriách sa pretavil najmä do nárastu podielu štruktúrovaných cenných papierov (8 %, medziročný nárast o 6 p. b.). Marginálne sú zastúpené ešte štátne dlhopisy a peňažné prostriedky a vklady.

Podiel slovenských štátnych dlhopisov na investíciách celkom medziročne poklesol o 2 p. b. na 29 %, podiel slovenských podnikových dlhopisov sa naďalej udržuje pod 12 %. Z krajín, kde sú investície umiestnené, žiadna okrem Slovenska (43 %) neprekračuje podiel 5 % celku, v poradí najvýznamnejšie sú Holandsko, Rakúsko, Česká republika, Francúzsko, Luxembursko, Spojené štáty a Poľsko.

NBS zaviedla nútenú správu nad poisťovňou Rapid

NBS dňa 15.6.2017 zaviedla nútenú správu nad poisťovňou Rapid life životná poisťovňa, a.s. Poisťovňa v čase pred vyhlásením nútenej správy riadne nevyplácala klientom nároky zo zmlúv a v mnohých prípadoch s nimi nekomunikovala. Podiel poisťovne na celom poistnom trhu je menší ako jedno percento. Poisťovňa nemá finančné väzby a záväzky voči iným dohliadaným subjektom.

Dôchodkové sporenie

Starobné dôchodkové sporenie

Výraznejší nárast počtu sporiteľov a medziročne zvýšený objem odvedených príspevkov charakterizovali starobné dôchodkové sporenie v prvom polroku 2017

Počet sporiteľov druhého piliera dôchodkového sporenia počas prvých šiestich mesiacov roka 2017 vzrástol o viac ako 24 tisíc. Došlo tým nielen k akcelerácii počtu sporiteľov oproti minulému roku, ale uvedená hodnota predstavovala druhý najvyšší prírastok za kalendárny polrok od roku 2007. Do konca sledovaného obdobia sa tak celkový počet sporiteľov priblížil tesne k úrovni 1,4 milióna. Zmeny v počte sporiteľov podľa jednotlivých dôchodkových správcovských spoločností nadviazali na predošlé dva roky, keď významnejší posun v trhových podieloch zaznamenávali iba dve spoločnosti, jedna pozitívny a druhá naopak negatívny.

Čistá hodnota majetku (NAV) spravovaná v systéme starobného dôchodkového sporenia sa za prvý polrok 2017 zvýšila o 304 mil. € a k 30.6.2017 sa nachádzala na hladine 7 245 mil. €. Tento nárast, ktorého výška bola takmer identická s porovnateľným obdobím minulého roka, bol jednoznačne ťahaný novými príspevkami sporiteľov. Objem

[13] Regulatórne ohodnotenie technických rezerv umožňuje vypočítať krytie kapitálových požiadaviek.

odvedených príspevkov v porovnaní s prvým, či druhým polrokom 2016 narástol o 15 %. Zvýšený prílev nových prostriedkov bol zrejme ovplyvnený najmä dvoma aspektmi. Prvým bol už spomínaný nárast počtu sporiteľov, a druhým zvýšenie sadzby povinných príspevkov od začiatku roka 2017 z pôvodných štyroch percent na 4,25 % z vymeriavacieho základu. Išlo o prvý krok v sérii plánovaných posunov tejto sadzby, ktorá sa má takto postupne dostať na úroveň 6 % do roka 2024. Pozitívny dopad na objem odvedených príspevkov mal aj pomerne dynamický rast nominálnych miezd. Výkonnosť dôchodkových fondov, ktorá predstavuje druhý zo zdrojov nárastu NAV, sa v prvom polroku 2017 na ňom pričinila v menšej miere ako v minulom roku.

V absolútnom vyjadrení vzrástla čistá hodnota majetku porovnateľne (okolo 120 mil. €) v dlhopisových a indexových dôchodkových fondoch. Kým pre dlhopisové dôchodkové fondy to bol relatívny nárast o 2 %, tak pre indexové až o 31 %. Podobný nominálny rozsah zvýšenia finančných prostriedkov pri súčasne viac ako 10-násobne vyššom počte sporiteľov v dlhopisových dôchodkových fondoch sa dá do veľkej miery vysvetliť prestupom sporiteľov z tejto kategórie do skupiny indexových fondov. Celá hodnota naakumulovaného majetku týchto sporiteľov sa totiž pri takomto prestupe tiež presúva medzi dôchodkovými fondmi, čím vzniká na jednej strane dodatočný odlev a na druhej dodatočný prílev zdrojov. NAV zvyšných dvoch kategórií dôchodkových fondov rástla tempom 6 % (akciové), resp. 7 % (zmiešané). Výsledkom týchto zmien bolo, že indexové dôchodkové fondy pokračovali v postupnom ukrajovaní z dominantnej pozície dlhopisových dôchodkových fondov.

V štruktúre portfólií dôchodkových fondov a ich expozícii voči rizikám nedochádzalo k zásadnejším zmenám

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že zmeny v alokácii majetku do základných tried aktív boli počas prvého polroka 2017 málo výrazné. Platí to obzvlášť pre skupinu dlhopisových dôchodkových fondov, kde skladba majetku zostala konštantná, tvorená z 90 % dlhopisovými investíciami a doplnená vkladmi v bankách. V akciových dôchodkových fondoch sa mierne posilnilo zastúpenie prostriedkov na vkladoch v bankách, a to približne rovnocenne na úkor dlhopisovej aj akciovej zložky majetku. V prípade akciových investícií to bol prvý, aj keď iba mierny, pokles ich podielu v rámci tejto kategórie dôchodkových fondov za uplynulých niekoľko rokov. Naopak, v zmiešaných dôchodkových fondoch sa akciové vystavenie posilnilo (z 35 % na 39 % NAV), čo bolo na druhej strane kompenzované znížením podielu dlhových cenných papierov. Indexové dôchodkové fondy z definície pozostávajú takmer výlučne z nepriamych investícií akciového charakteru.

Priemerná zostatková splatnosť dlhových cenných papierov v portfóliách dôchodkových fondov pokračovala v dlhodobej rastúcej tendencii, keď sa v priebehu prvej polovice roka zvýšila z 5,3 na 5,6 roka. Tento nárast potiahli výlučne dlhopisové dôchodkové fondy. V ostatných dôchodkových fondoch sa priemerná splatnosť mierne znižovala. Divergencia priemernej a mediánovej hodnoty tohto ukazovateľa v sektore sa tak ešte prehĺbila. Nakoľko bol ale prírastok dlhopisov s dlhšou dobou splatnosti v dlhopisových dôchodkových fondoch koncentrovaný v časti portfólia určenej na držanie do splatnosti a oceňovanej umorovanou hodnotou, celkové vystavenie voči pohybu úrokových mier zostalo nezmenené.

V rámci termínovaných vkladov ešte počas januára 2017 pozvoľne klesla priemerná zmluvná viazanosť termínovaných vkladov a súčasne s tým sa mierne zredukovala aj priemerná úroková sadzba týchto vkladov.

V prvom polroku 2017 bolo možné pozorovať obrat v dlhodobejšie trvajúcom trende poklesu výskytu domácich aktív v majetku dôchodkových fondov. Podiel slovenských aktív sa v tomto období zvýšil o 1,5 percentuálneho bodu a dosiahol úroveň bezmála jednej pätiny z celkovej NAV. Zvýšil sa hlavne záujem o slovenské štátne dlhopisy

a v menšej miere stúpol aj objem prostriedkov uložený v slovenských bankách.

Podiel investícií (okrem derivátov) do aktív denominovaných v cudzej mene sa v sledovanom období prakticky nemenil. Za sektor ako celok sa nachádzal na úrovni okolo 6 % NAV. Aj na úrovni individuálnych dôchodkových fondov sa zastúpenie takýchto aktív menilo iba nevýrazne.

Najvyššie nominálne medziročné zhodnotenie aktív k 30.6.2017 vo výške 15 % priniesli sporiteľom indexové dôchodkové fondy. Za nimi nasledovali akciové dôchodkové fondy s výkonnosťou 10,6 % a zmiešané fondy s výnosom 6,2 %. Hodnoty dôchodkových jednotiek vo všetkých týchto fondoch vzrástli najmä zásluhou pozitívneho vývoja na akciových trhoch ešte v závere predošlého roka. Dlhopisové dôchodkové fondy, ktoré sú bez akciového vystavenia, zaznamenali medziročné zhodnotenie vo výške 0,6 %.

Sumárny zisk dôchodkových správcovských spoločností stúpol v prvom polroku 2017 medziročne o 23 % a dosiahol objem okolo 7,7 mil. €. Hlavnú zásluhu na tom majú o desatinu vyššie výnosy z odplát a provízií, keď rástli všetky druhy odplát – za vedenie účtu, za správu aj za zhodnotenie. Situácia medzi jednotlivými dôchodkovými správcovskými spoločnosťami však nebola úplne homogénna, keďže dve z nich zaznamenali pokles ziskovosti. Napriek tomu všetky si pripísali k prvému polroku kladný hospodársky výsledok.

Doplnkové dôchodkové sporenie

Nárast počtu účastníkov dosiahol rekordnú úroveň za posledných desať rokov

Rast záujmu o sporenie prostredníctvom systému doplnkového dôchodkového sporenia z predošlých dvoch rokov sa v prvej polovici roka 2017 ešte viac prehĺbil. Počet účastníkov (s nenulovou zmluvou) vzrástol o viac ako 16 tisíc, čo bolo o tretinu viac ako v prvom, či druhom polroku 2016, a zároveň išlo o najvyšší polročný prírastok prinajmenšom od roku 2007. Opačný vývoj bol pozorovaný pri poberateľoch dávok. Ich počet sa v prvej polovici roka 2017 znížil o necelé 3 tisícky, čím nadviazal na poklesy z uplynulých troch rokov. Ku koncu júna 2017 bolo evidovaných v treťom pilieri dôchodkového sporenia približne 741 tisíc účastníkov a 32 tisíc poberateľov dávok.

Objem aktív spravovaný v sektore doplnkového dôchodkového sporenia pokračoval v rovnomernom raste. NAV v prvom polroku 2017 stúpla o 97 mil. € a v jeho závere dosiahla úroveň tesne nad 1 805 mil. €. Dynamika rastu bola obdobná ako v minulom roku. Čistý tok prostriedkov medzi doplnkovými dôchodkovými fondmi a účastníkmi/ poberateľmi, teda rozdiel odvedených príspevkov a vyplatených dávok, sa vyše dvoma tretinami podieľal na kumulácii aktív. Zhodnocovanie investičného portfólia zohralo v sledovanom období o niečo významnejšiu úlohu ako počas roka 2016.

V skupine štyroch najväčších doplnkových dôchodkových fondov podľa NAV, ktoré tiež charakterizuje vyvážená investičná stratégia, sa relatívne tempo rastu objemu aktív pohybovalo v úzkom rozmedzí tri až päť percent. Pri ostatných príspevkových fondoch bola situácia oveľa heterogénnejšia, väčšina z nich rástla dvojciferným tempom, pričom priemer za celú skupinu bol 13 %. NAV vo výplatných doplnkových dôchodkových fondoch sa rozrástla o tri percentá. Zmeny v objeme spravovaných aktív spadajúcich pod jednotlivé doplnkové dôchodkové spoločnosti boli také, že trhové podiely ostali takmer konštantné.

Zvýšenie podielu akciovej zložky vo vyvážených aj rastových doplnkových dôchodkových fondoch a na druhej strane pokles durácie vo väčšine fondov

Základná štruktúra aktív doplnkových dôchodkových fondov, ktoré možno charakterizovať ako vyvážené, sa aj počas prvej polovice roka 2017 vyvíjala v súlade s niekoľkoročným trendom. Jeho podstatou je prehlbujúca sa orientácia na akciové investície, či už cez nákup priamych

kapitálových podielov, alebo nepriamo umiestňovaním prostriedkov do podielových listov a ETF takéhoto zamerania. Podiel aktív s väzbou na akciové trhy sa v týchto doplnkových dôchodkových fondoch zvýšil v priemere z 20 % na úroveň 26 % ich NAV. Okrem nových prostriedkov doplnkové dôchodkové fondy financovali nárast objemu akciových nástrojov z peňazí uvoľnených odpredajom alebo zmaturovaním dlhopisov. Zastúpenie dlhopisovej zložky portfólia kleslo pod 60 %. Ešte výraznejší pokles držby individuálnych emisií dlhových cenných papierov bol zmiernený zvýšeným výskytom nepriamych dlhopisových investícií.

Graf 18 Štruktúra aktív v jednotlivých typoch doplnkových dôchodkových fondov podľa zamerania

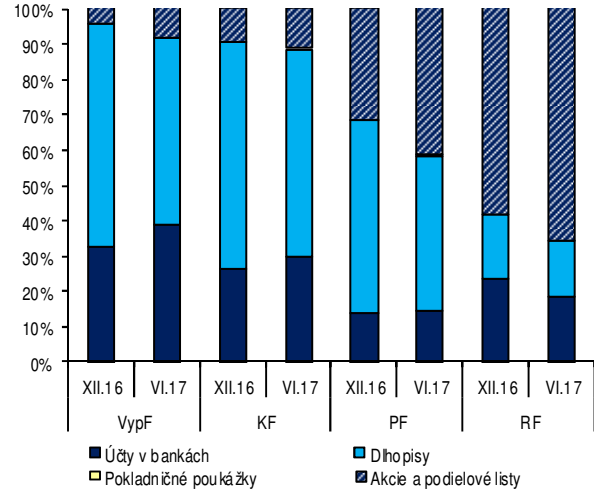

Zdroj: NBS.
Poznámka: VypF – výplatné fondy, KF – príspevkové fondy s konzervatívnou stratégiou, PF – príspevkové fondy s vyváženou stratégiou, RF – príspevkové fondy s rastovou stratégiou.

Akciové vystavenie o 3 percentuálne body posilnilo aj v doplnkových dôchodkových fondoch s rastovým zameraním, čím k 30.6.2017 dosiahlo 49 %. Rovnaký prírastok podielu zaznamenali aj dlhopisové nástroje. Ich podiel ku koncu sledovaného obdobia prekročil hranicu 30 %. Na ústupe boli v rastových doplnkových dôchodkových fondoch vklady v bankách. Príspevkové doplnkové dôchodkové fondy s konzervatívnou štruktúrou a výplatné fondy spájala v prvom polroku 2017 rovnaká zmena, a to presun časti prostriedkov z dominantných dlhopisových aktív do bankových vkladov.

Priemerná zostatková splatnosť dlhových cenných papierov v portfóliách doplnkových dôchodkových fondov sa za prvých 6 mesiacov roka 2017 znížila zhruba o 0,35 roka na hodnotu 6 rokov. Išlo síce o pozvoľný pokles, ale na druhej strane znamenajúci prerušenie dlhoročného obdobia prakticky neustáleho rastu tohto ukazovateľa. Vývoj durácie v čase kopíroval zmeny v zostatkovej splatnosti. Úroková citlivosť sa znížila nielen na úrovni celého sektora, ale aj vo väčšine jednotlivých doplnkových dôchodkových fondov.

Agregátne za celý sektor vzrástol z 24 % na 27 % podiel aktív (okrem derivátov) denominovaných v cudzích menách. Táto zmena však nemala plošný charakter naprieč doplnkovými dôchodkovými fondmi. Časť z nich naopak vykázala pokles devízovej zložky.

Mierne sa zvýšil objem dlhopisov s emitentom z krajín ako Španielsko, Indonézia, Rusko, Čile, Mexiko a Kajmanie ostrovy. Celý tento nárast bol však vykompenzovaný redukciou výskytu talianskych dlhopisov.

Priemerná výkonnosť príspevkových doplnkových dôchodkových fondov na medziročnej báze ku dňu 30.6.2017 bola 2,8 %. Z nich najvyššie nominálne zhodnotenie 6,4 % priniesli rastovo orientované fondy. Vyvážené fondy zarobili v priemere 2,3 % a konzervatívne 0,1 %. Výnos výplatných doplnkových dôchodkových fondov sa nachádzal v zápornom pásme na úrovni -0,6 %.

Doplnkové dôchodkové spoločnosti vyprodukovali v prvej polovici roka 2017 dokopy zisk v hodnote necelých 2,5 mil. €. Táto hodnota bola v porovnaní s prvým polrokom 2016 viac ako trojnásobne vyššia. Základným elementom zlepšeného hospodárenia bol nárast výnosov z odplát a provízií. Najmä odplata za zhodnotenie majetku v doplnkovom dôchodkovom fonde zaznamenala výraznejšie oživenie voči predošlému obdobiu.

Kolektívne investovanie

Dynamický rast NAV v tuzemských aj zahraničných podielových fondoch bol ťahaný investíciami domácností a podporený výkonnosťou vo fondoch

Vývoj čistej hodnoty aktív v sektore kolektívneho investovania v prvom polroku 2017 nadviazal na pozitívne smerovanie z druhej polovice roka 2016. Po období relatívne slabšieho rastu objemu spravovaných aktív, či dokonca jeho krátkodobých poklesov počas roka 2015 a prvých mesiacov roka 2016, prevládol v sektore od leta 2016 opäť jednoznačný rastový trend. Popri väčšom dopyte klientov po investovaní do podielových listov dopomohla k tomuto výsledku aj zvýšená výkonnosť.

NAV za všetky tuzemské podielové fondy a zahraničné fondy kolektívneho investovania predávané v SR sa od januára do júna 2017 zvýšila o 461 mil. €. Tento nárast bol porovnateľný s rokmi 2013-2014, ktoré sa z pohľadu kolektívneho investovania na Slovensku radia medzi historicky najsilnejšie. Kým však počas tohto obdobia sa celý rast odohral takmer výlučne v tuzemských podielových fondoch, v aktuálnom sledovanom období pripadla z celkového prírastku NAV na zahraničné podielové fondy viac ako tretina. Z celkového objemu aktív k 30.6.2017 vo výške 7 757 mil. € predstavovali prostriedky v zahraničných podielových fondoch zodpovedajúce predajom v SR 20 %, čo je najviac za posledných minimálne 10 rokov.

Aj keď tempo rastu aktív samostatne za tuzemské podielové fondy nedosahovalo za prvých šesť mesiacov roka 2017 až také vysoké úrovne ako v priebehu spomínaného obdobia 2013-2014, stále sa radilo z historického hľadiska medzi tie vyššie. Z prírastku NAV tuzemských podielových fondov v rozsahu 292 mil. € sa pod 220 mil. € podpísali čisté predaje. Prakticky celý prílev nových prostriedkov do tuzemských podielových fondov pochádzal zo sektora domácností. Nákup podielových listov domácnosťami bol v prvom polroku 2017 ešte o niečo intenzívnejší ako v druhej polovici roka 2016. Výrazné čisté predaje boli vykázané najmä od apríla do júna.

Podobne ako v minulom roku v tuzemskom segmente dominoval dopyt po zmiešaných podielových fondoch a redemácie v kategórii dlhopisových fondov

V štruktúre nárastu objemu spravovaných aktív tuzemských podielových fondov aj čistých predajov za prvý polrok 2017 najväčšia časť, podobne ako v predošlom roku, pripadala na zmiešané fondy. NAV týchto podielových fondov sa rozšírila o 372 mil. €, čo bolo viac ako trojnásobne viac ako za celý rok 2016. Ďaleko za nimi nasledovali s prírastkom 80 mil. € realitné podielové fondy. Jedinou ďalšou kategóriou podielových fondov s kladnou zmenou NAV, konkrétne vo výške 29 mil. €, boli ešte fondy alternatívnych investícií. Rast dopytu po investovaní prostredníctvom realitných podielových fondov, aj fondov alternatívnych investícií, nadviazal na dlhodobejší trend minulých rokov. Medzi kategóriami so zápornými čistými predajmi vyčnievali dlhopisové podielové fondy, čo tiež kopírovalo situáciu uplynulého roka. Čistá hodnota aktív týchto podielových fondov sa znížila o 165 mil. €, pričom nebyť ich pozitívnej výkonnosti, tento prepad by bol vplyvom redemácií ešte o niečo vyšší. Dlhopisové podielové fondy, ktoré boli dlhodobo najväčšou kategóriou tuzemského segmentu z pohľadu objemu spravovaných aktív, tak uvoľnili svoju pozíciu zmiešaným fondom. Okrem toho klienti sťahovali svoje prostriedky ešte z akciových podielových fondov a v malej miere aj z peňažných fondov.

Naopak, zo zahraničných podielových fondov bol už tradične najväčší záujem o fondy akciového zamerania. Významnejšie zvýšenie NAV sa odohralo ešte v zmiešaných a realitných podielových fondoch. Určité redemácie dlhopisových podielových fondov

boli zaznamenané aj v prípade zahraničných subjektov kolektívneho investovania.

Graf 19 Čisté predaje a zmena NAV v jednotlivých kategóriách podielových tuzemských fondov v prvom polroku 2017 (mil. €)

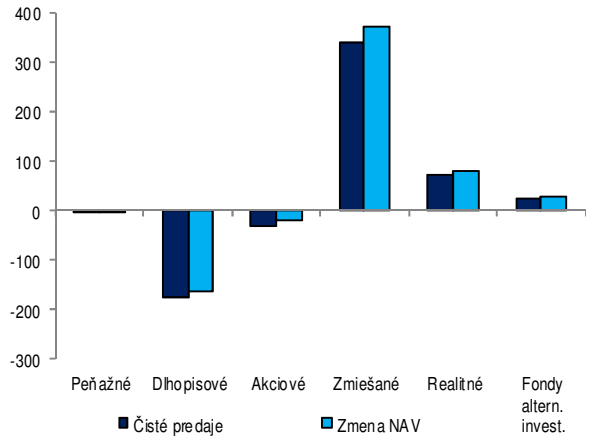

Zdroj: NBS.

K poslednému dňu júna 2017 sa tuzemské a zahraničné podielové fondy dokopy prezentovali v priemere medziročnou nominálnou výkonnosťou 3,9 %, čo bol asi o štvrtinu lepší výsledok ako 2,7 % dosiahnutých za kalendárny rok 2016. Najvyšší výnos, takmer 15 %, si pripísali podielnici akciových podielových fondov. Nominálne zhodnotenie v štruktúrovaných podielových fondoch dosiahlo úroveň 8,7 %. S výnimkou mierne záporného výsledku peňažných podielových fondov sa priemerný výnos v zostávajúcich kategóriách pohyboval v rozmedzí od 1,1 % do 3,8 %.

Tuzemské správcovské spoločnosti vygenerovali za prvý polrok 2017 čistý zisk vo výške 10,4 mil. €, čo bolo o 8 % viac ako v porovnateľnom období minulého roka. Zlepšenie ziskovosti sa opieralo najmä o nárast čistých výnosov z poplatkov a provízií o 11 %. Na druhej strane, o desatinu vzrástli prevádzkové náklady v sektore. Kladný hospodársky výsledok na individuálnej báze zaznamenali všetky správcovské spoločnosti.

3 INDIKÁTORY OBOZRETNOSTI NA MAKROÚROVNI

Všeobecné poznámky:

Vyjadrenie 31.12.2016 = 1 pri indexe znamená, že príslušný index bol normovaný takým spôsobom, že k uvedenému dátumu (31.12.2016) bola jeho hodnota 1.

Indikátory rizík plynúcich z makroekonomického prostredia

P1 Indikátor sentimentu (PMI) v priemysle vo vybraných ekonomikách

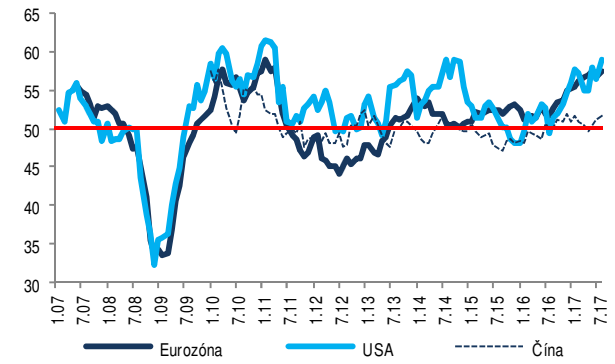

Zdroj: Bloomberg.
Poznámka: Definícia indikátora je v časti Terminológia a skratky.

P2 Indikátor sentimentu (PMI) v službách vo vybraných ekonomikách

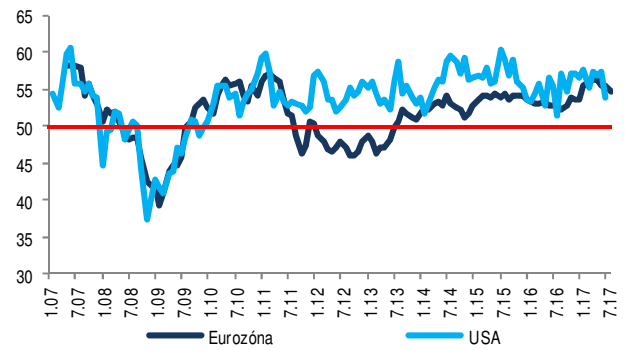

Zdroj: Bloomberg.
Poznámka: Definícia indikátora je v časti Terminológia a skratky.

P3 Indikátory spotrebiteľskej dôvery v USA

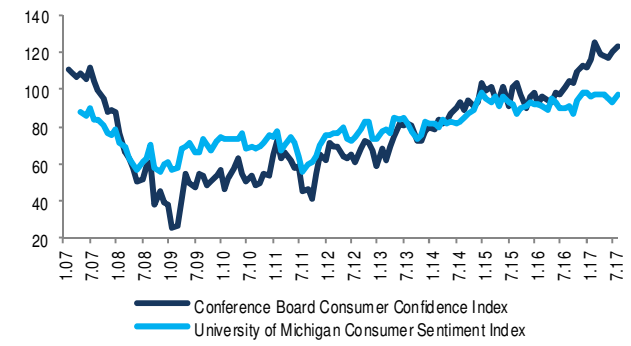

Zdroj: Bloomberg.
Poznámka: Na grafe sú zobrazené indexy spotrebiteľskej dôvery v USA zostavované dvoma rôznymi inštitúciami.

P4 Indikátory ekonomického sentimentu v eurozóne

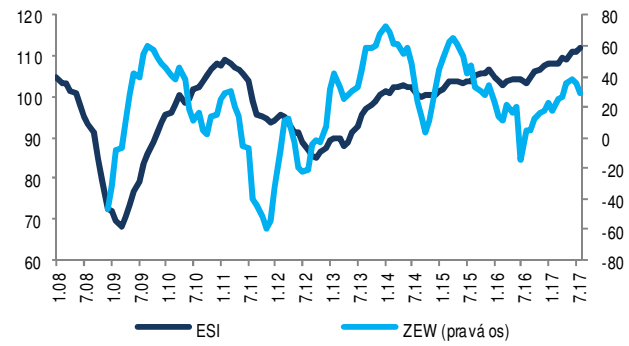

Zdroj: Bloomberg.
Poznámka: Definícia indikátorov je v časti Terminológia a skratky.

P5 Vývoj miery nezamestnanosti vo vybraných ekonomikách (%)

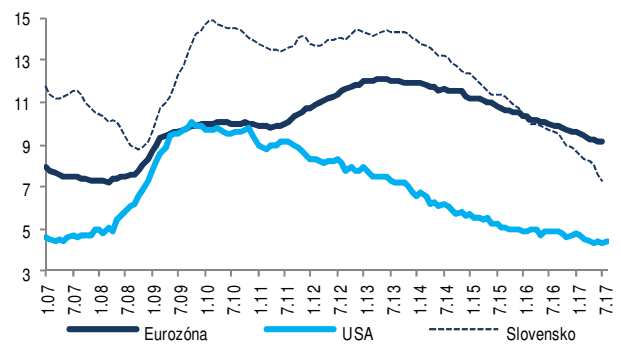

Zdroj: Eurostat, Bureau of Labor Statistics.
Poznámka: Sezónne očistené.

P6 Vývoj spotrebiteľskej inflácie vo vybraných ekonomikách (%)

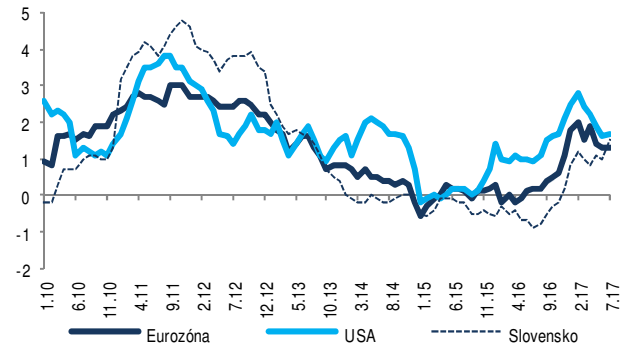

Zdroj: Eurostat, Bureau of Labor Statistics.
Poznámka: Medziročné zmeny indexu spotrebiteľských cien v percentách.

P7 Indexy vývoja priemyselnej produkcie vo vybraných ekonomikách

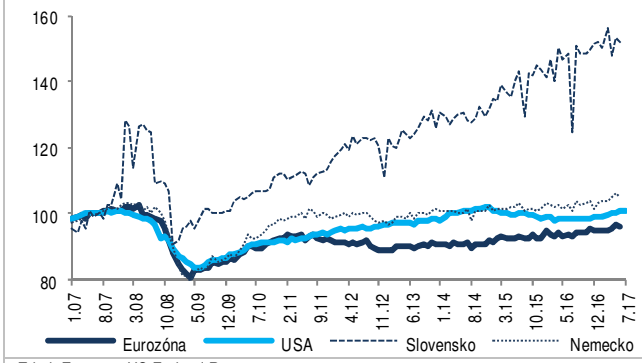

Zdroj: Eurostat, US Federal Reserve.
Poznámky: Rebalansované (priemer 2007=100).
Sezónne očistené.

P8 Indexy vývoja maloobchodného predaja vo vybraných ekonomikách

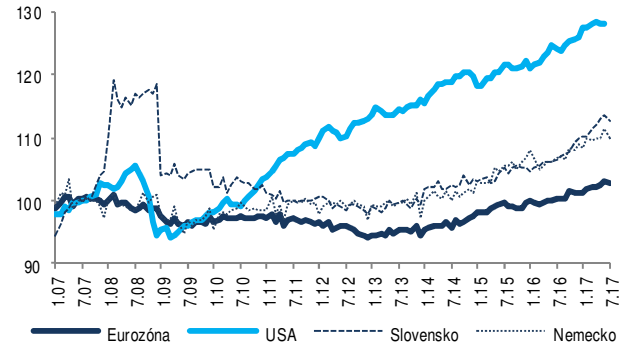

Zdroj: Eurostat, US Department of Commerce.
Poznámky: Rebalansované (priemer 2007=100).
Sezónne očistené.

P9 Saldo verejných financií za rok 2016 v krajinách EÚ (%)

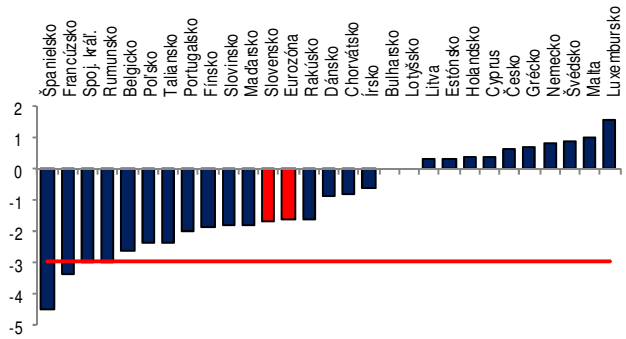

Zdroj: Eurostat.
Poznámka: Saldo vyjadrené ako podiel na HDP v percentách.

P10 Hrubý štátny dlh v 1. štvrťroku 2017 v krajinách EÚ (%)

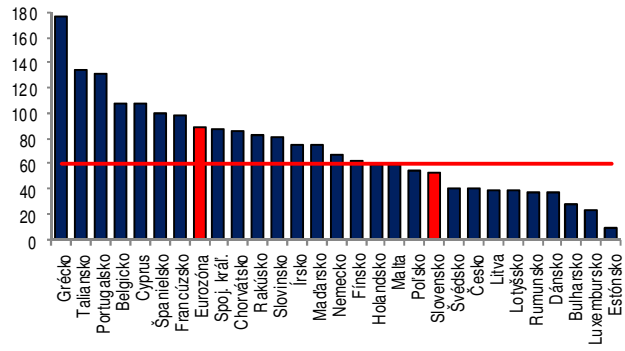

Zdroj: Eurostat.
Poznámka: Hrubý dlh vyjadrený ako podiel na HDP v percentách.

Indikátory rizík plynúcich z finančných trhov

P11 Indexy vývoja cien komodít (31.12.2016 = 1)

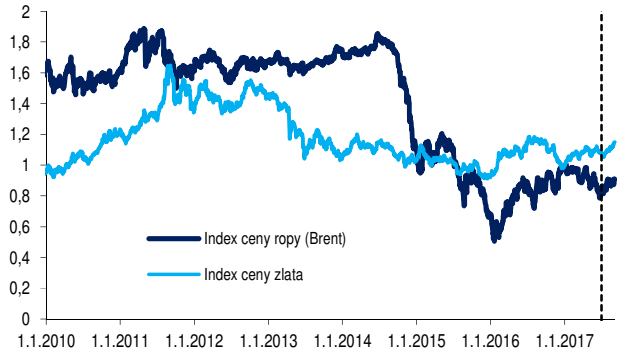

Zdroj: Bloomberg, NBS.

P12 Indexy vývoja výmenných kurzov (31.12.2016 = 1)

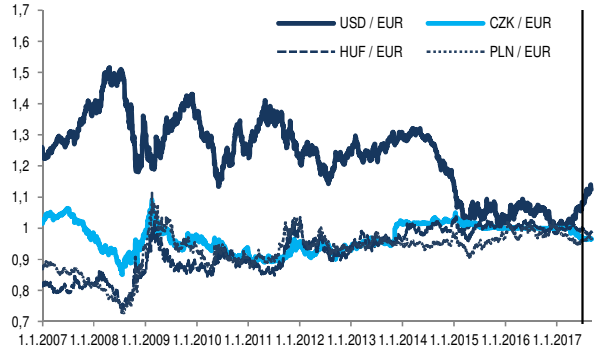

Zdroj: Bloomberg, NBS.

P13 Indexy vývoja akciových indexov (31.12.2016 = 1)

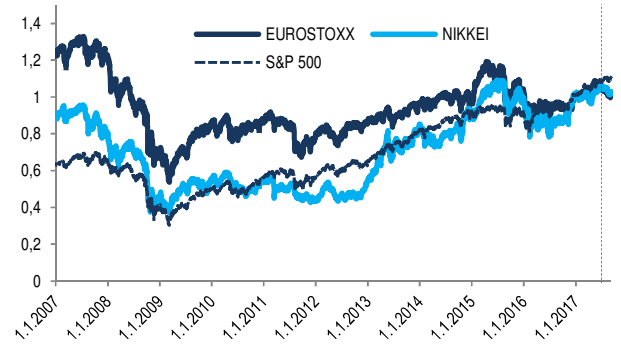

Zdroj: Bloomberg, NBS.

P14 Indexy cien akcií materských spoločností 5 najväčších domácich bánk (31.12.2016 = 1)

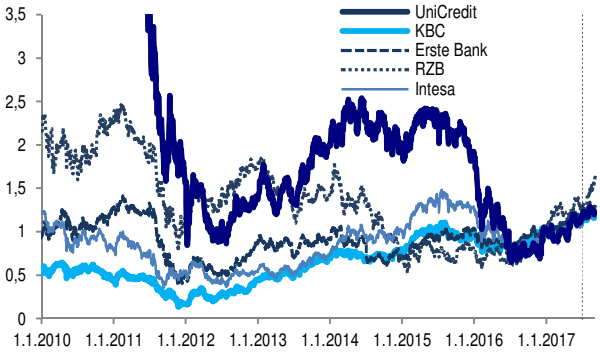

Zdroj: Bloomberg, NBS.

P15 Strmosť výnosovej krivky vo vybraných ekonomikách

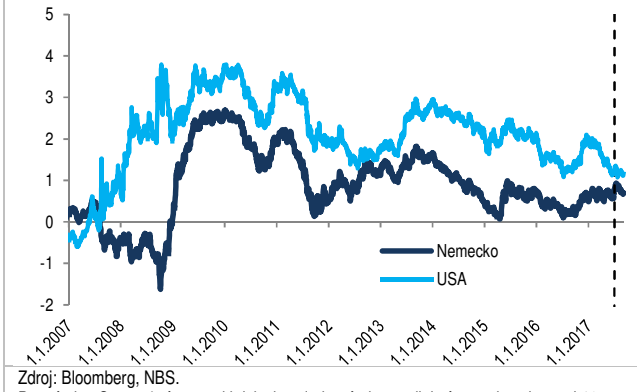

Zdroj: Bloomberg, NBS.
Poznámka: Strmosť výnosovej krivky je vyjadrená ako rozdiel výnosu do splatnosti 10-ročných a 3-mesačných vládnych dlhopisov.

P16 Volatilita akciových indexov

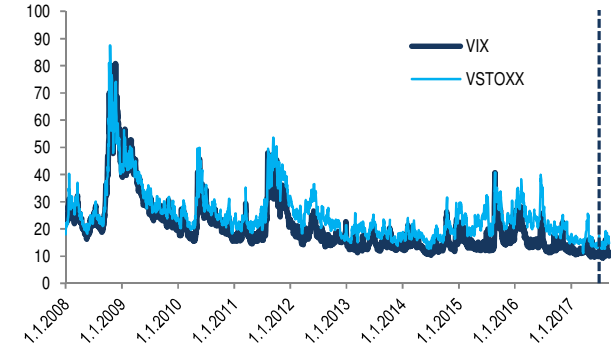

Zdroj: Bloomberg.

P17 Vývoj indexov CDS spreadov (v b. b.)

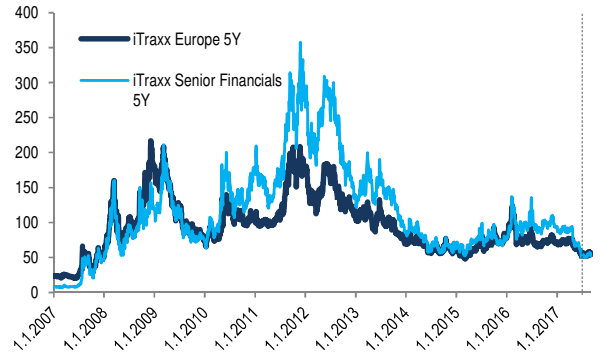

Zdroj: Bloomberg, NBS.

P18 Vývoj CDS materských spoločností najväčších slovenských bánk (v b. b.)

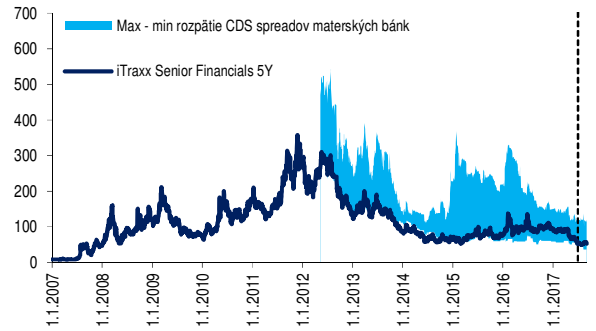

Zdroj: Bloomberg, NBS.

P19 Vývoj 3-mesačných sadzieb a OIS spreadu (v %, resp. v p. b.)

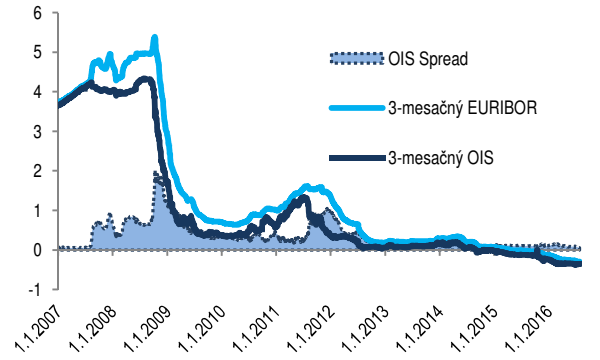

Zdroj: Bloomberg, NBS.

P20 Vývoj cien swapov naviazaných na infláciu

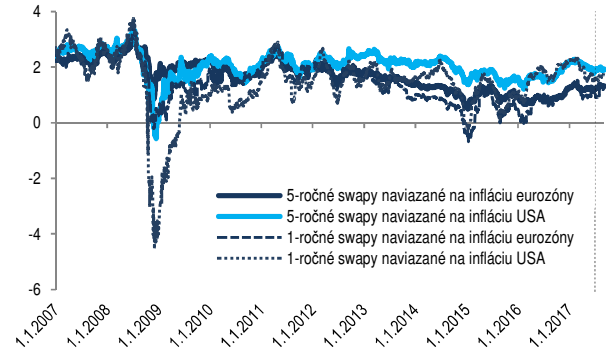

Zdroj: Bloomberg, NBS.
Poznámka: Cena swapov naviazaných na infláciu je definovaná v časti Terminológia a skratky.

P21 Kreditné spready 5-ročných štátnych dlhopisov s vyššou mierou rizika (v p. b.)

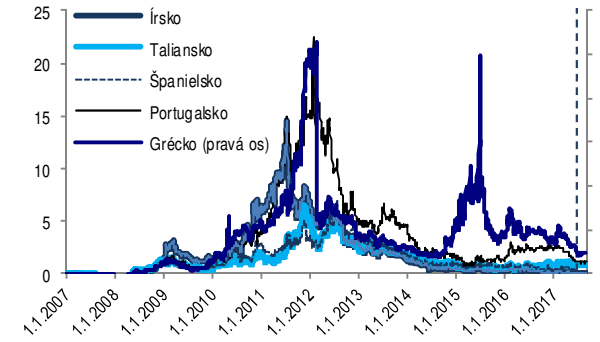

Zdroj: Bloomberg, NBS.
Poznámka: Na zvislej osi je zobrazený rozdiel výnosu päťročných dlhopisov emitovaných jednotlivými krajinami a 5-ročnej OIS sadzby, ktorá reprezentuje úrokovú sadzbu na 5-ročné obdobie s nízkou mierou kreditného rizika.

P22 Kreditné spready 5-ročných štátnych dlhopisov krajín strednej Európy a Nemecka

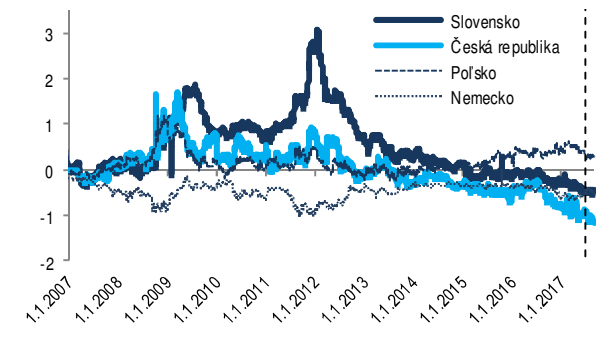

Zdroj: Bloomberg, NBS.
Poznámky: Na grafe je zobrazený rozdiel medzi percentuálnym výnosom 5-ročných štátnych dlhopisov denominovaných v domácej mene jednotlivých krajín a 5-ročnou swapovou sadzbou pre príslušnú menu. Hodnoty sú uvedené v p. b.

Indikátory kreditného rizika podnikov

P23 Export a podnikateľské prostredie

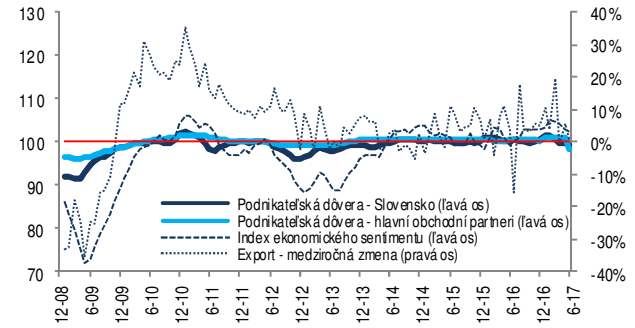

Zdroj: NBS, OECD, ŠÚ SR.

P24 Export a tržby podnikov

Zdroj: ŠÚ SR, MH SR, OECD, NBS.

P25 Úroveň tržieb vo vybraných odvetviach v porovnaní s obdobím 06/2007-06/2008

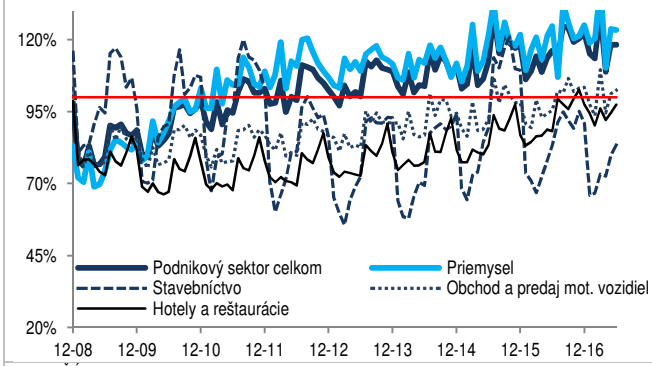

Zdroj: ŠÚ SR.

P26 Vývoj úverov a tržieb v podnikovom sektore

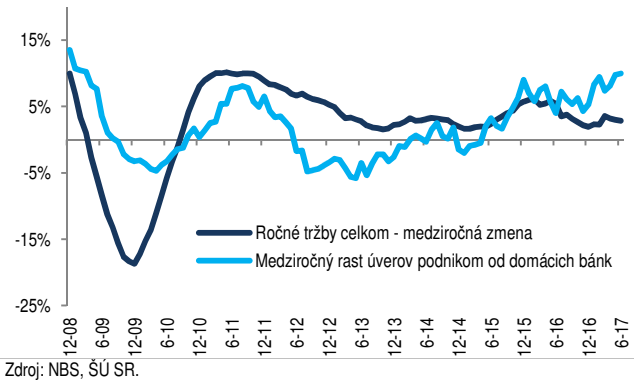

Zdroj: NBS, ŠÚ SR.

P27 Úrokové rozpätia pri nových úveroch podnikom

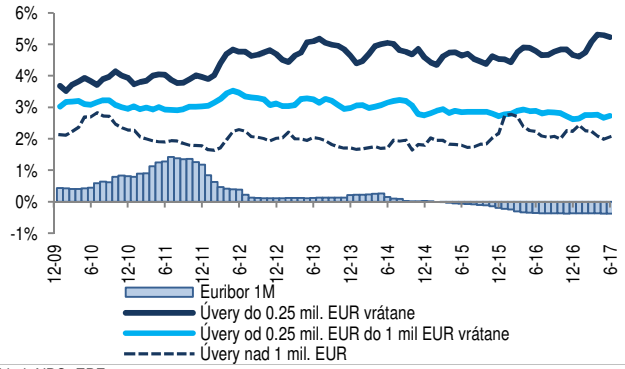

Zdroj: NBS, EBF.
Poznámka: Rozpätie je definované ako rozdiel mesačnej sadzby EURIBOR a priemernej sadzby na nové úvery príslušnej kategórie.

P28 Zlyhané úvery a miery zlyhania

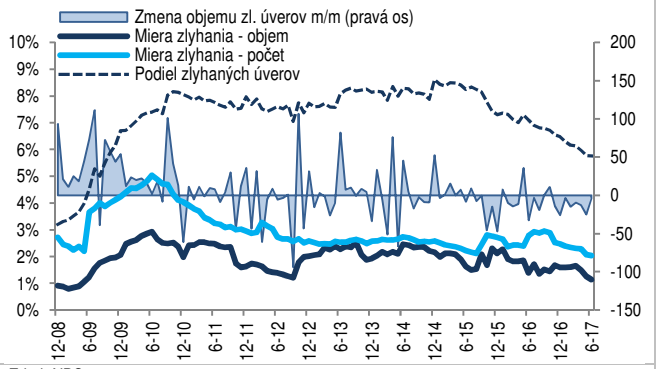

Zdroj: NBS.
Poznámka: Miery zlyhania predstavujú podiel počtu/objemu úverov, ktoré prešli z kategórie nezlyhané do kategórie zlyhané v priebehu ročného horizontu, ku počtu/objemu úverov v kategórii nezlyhané na začiatku ročného horizontu. Hodnoty na pravej osi sú mil. €.

P29 Úvery v riziku

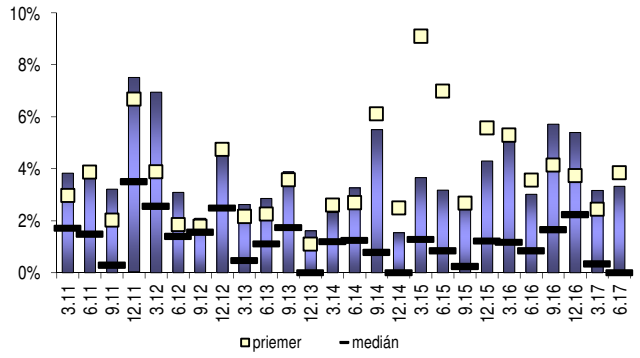

Zdroj: NBS.
Poznámky: Zobrazené je medzikvartilové rozpätie. Ukazovateľ vyjadruje podiel úverov tým podnikom na celkových úveroch podnikom, ktoré zaznamenali medziročný pokles tržieb v danom štvrťroku o viac ako 30 % a zároveň zaznamenali v danom štvrťroku stratu.

P30 Úverové zaťaženie – rozklad na zložky

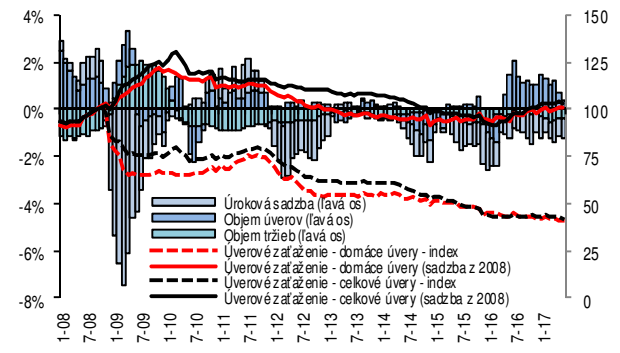

Zdroj: NBS, ŠÚ SR.
Poznámka: Hodnoty na pravej osi sú v mil. €.

P31 Komerčné nehnuteľnosti: Vývoj v kancelárskom segmente

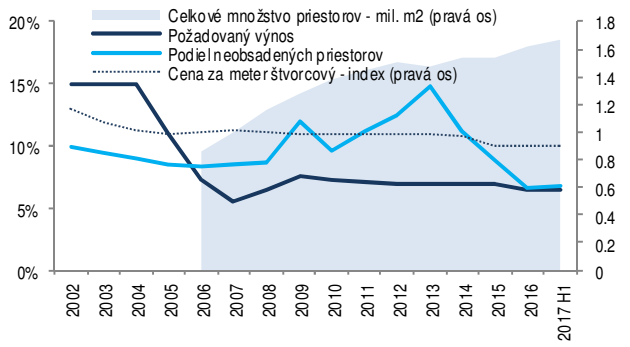

Zdroj: JLL, CBRE, NBS.
Poznámka: Údaje popisujú vývoj v kancelárskom segmente v Bratislave.

P32 Komerčné nehnuteľnosti: Predaje v rezidenčnom segmente – nové byty

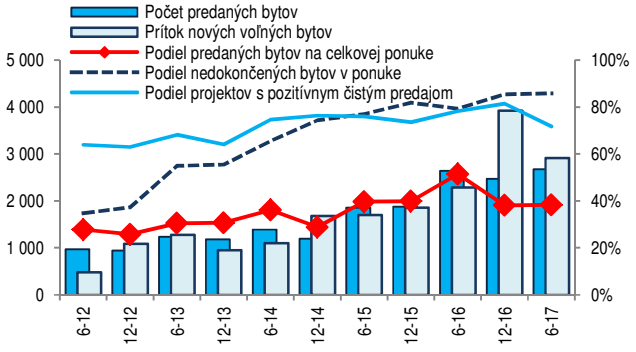

Zdroj: Lexxus, a. s., NBS.
Poznámka: Údaje popisujú vývoj v Bratislave.

P33 Porovnanie bilancie a tržieb podnikov

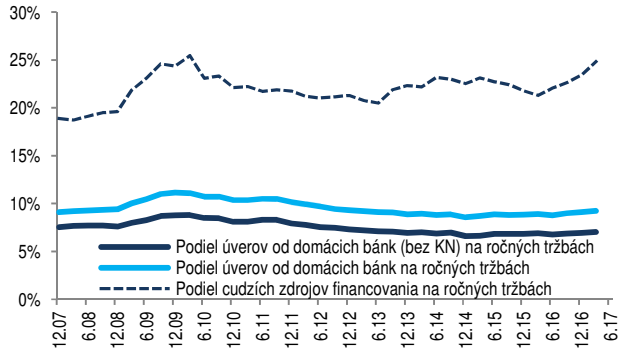

Zdroj: NBS, ŠÚ SR.
Poznámka: KN – komerčné nehnuteľnosti.

P34 Štruktúra záväzkov nefinančných spoločností

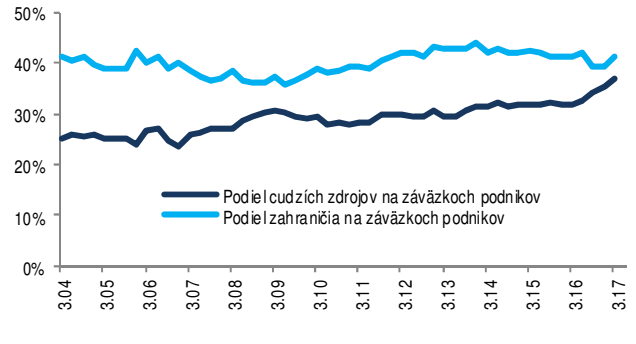

Zdroj: NBS.

Indikátory kreditného rizika domácností

P35 Medziročný rast úverov retailu

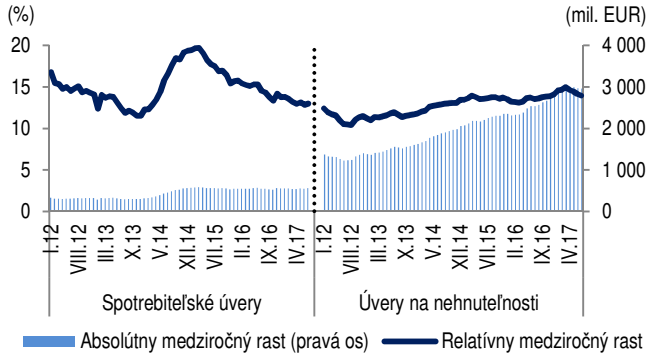

Zdroj: NBS.

P36 Zadlženosť domácností na Slovensku a vo vybraných štátoch (%)

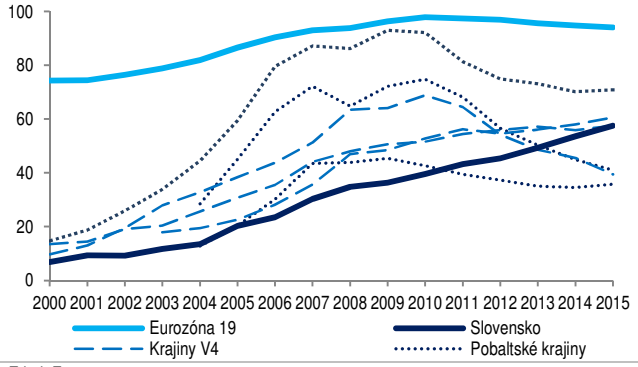

Zdroj: Eurostat.
Poznámka: Ukazovateľ sa vypočíta ako podiel celkového dlhu domácností na disponibilnom príjme.

P37 Zmeny v úverových štandardoch a dopyte po úveroch podľa bankového dotazníka o úverových štandardoch

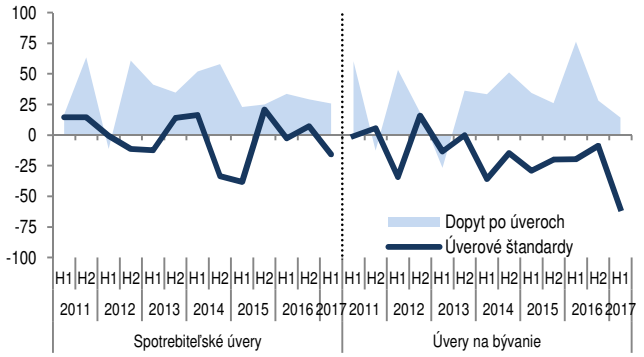

Zdroj: Bank Lending Survey, NBS.
Poznámka: Údaje sú v čistých percentuálnych podieloch. Kladné hodnoty znamenajú zvýšenie dopytu, resp. uvoľňovanie podmienok.

P38 Pomer objemu úverov k hodnote zabezpečenia (LTV) na novej produkcii (%)

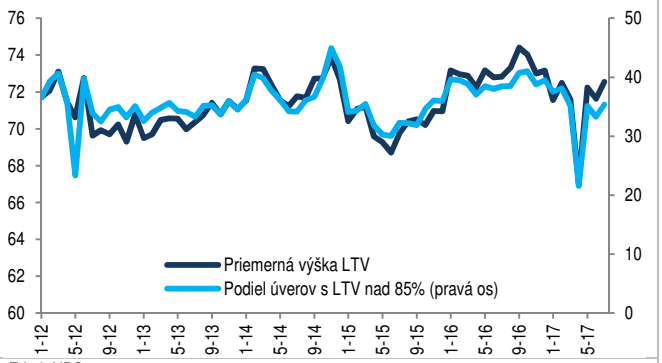

Zdroj: NBS.
Poznámka: Ukazovateľ je definovaný v časti Terminológia a skratky.

P39 Čisté miery zlyhania retailových úverov (%)

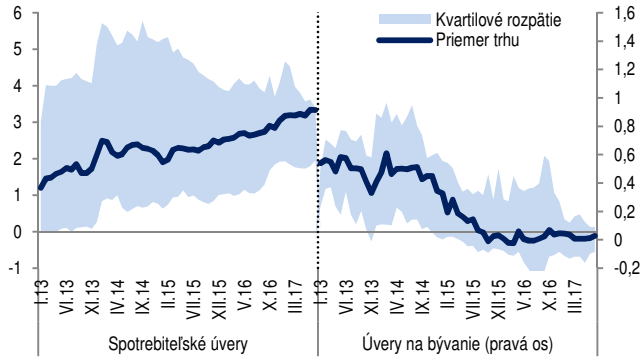

Zdroj: ŠÚ SR.
Poznámka: Čistá miera zlyhania predstavuje podiel čistej zmeny objemu zlyhaných úverov za 12 mesiacov na stave úverov na začiatku obdobia. Čitateľ je očistený aj o vplyv odpisov a odpredajov.

P40 Podiel zlyhaných retailových úverov (%)

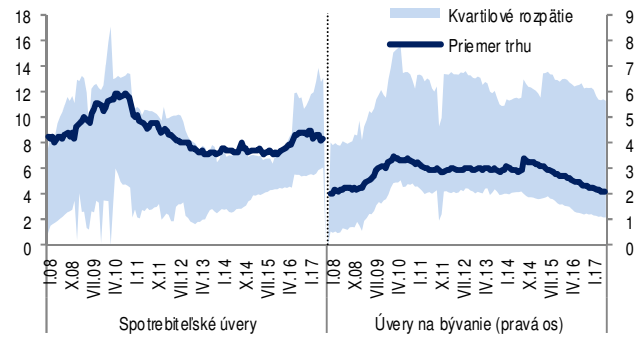

Zdroj: NBS.

P41 Index spotrebiteľskej dôvery a jeho zložky

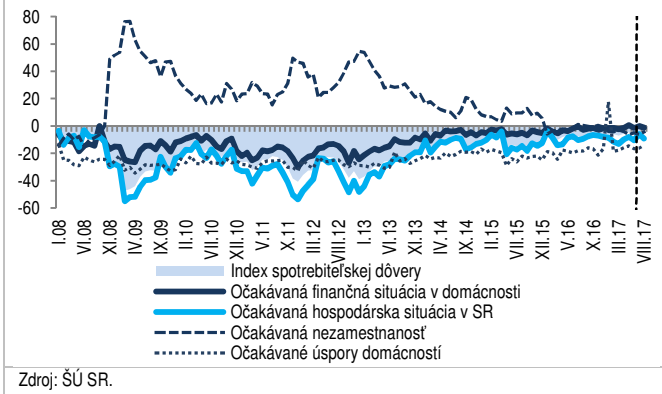

Zdroj: ŠÚ SR.

P42 Stav a prítok počtu nezamestnaných podľa príjmových skupín

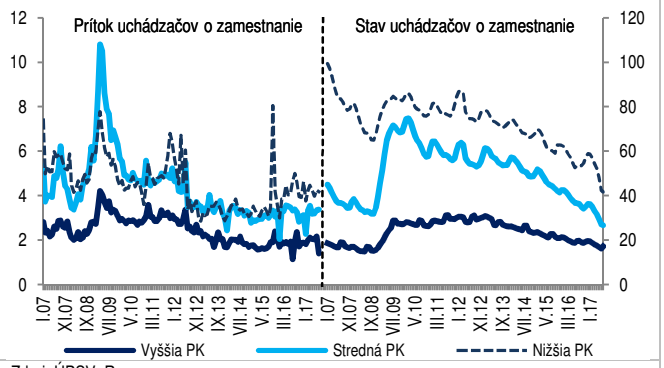

Zdroj: ÚPSVaR.
Poznámka: Na ľavej a pravej osi sú počty uchádzačov o zamestnanie v tis. osôb. Príjmové kategórie (PK) sú definované v časti Terminológia a skratky.

P43 Index reálnych miezd podľa vybraných odvetví

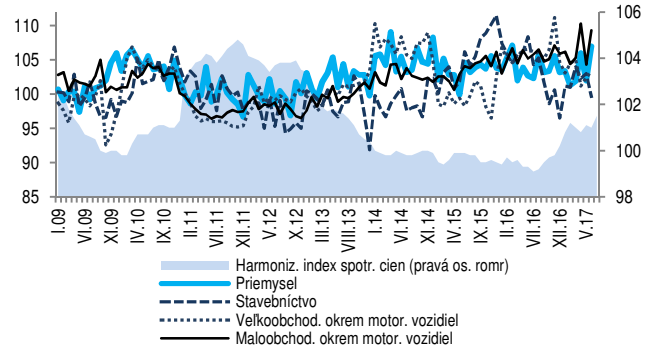

Zdroj: ŠÚ SR.

P44 Index dostupnosti bývania

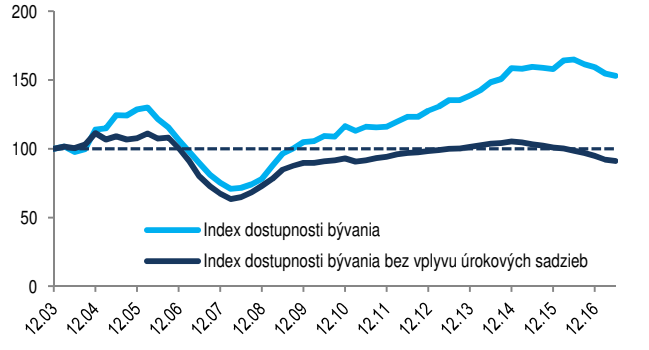

Zdroj: NBS, ŠÚ SR.
Index dostupnosti bývania je definovaný v časti Terminológia a skratky.

Indikátory trhových rizík a rizika likvidity

P45 Value at Risk pri investíciách do rôznych typov finančných nástrojov

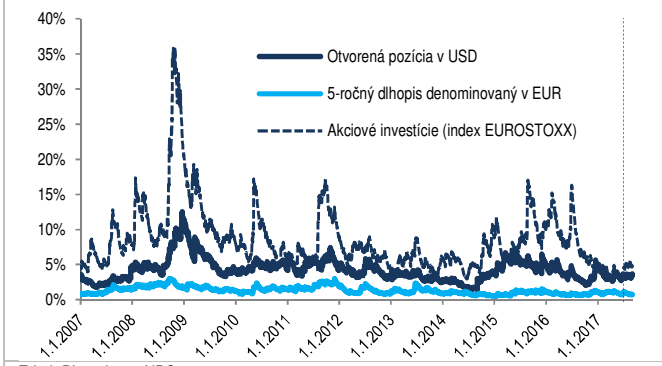

Zdroj: Bloomberg, NBS.
Poznámky: Údaje vyjadrujú stratu (ako % z danej investície), ktorá by s pravdepodobnosťou 99 % nemala byť prekročená počas 10 dní. Táto strata bola vypočítaná na základe výpočtu volatility rizikových faktorov pomocou exponenciálne vážených kĺzavých priemerov.

P46 Ukazovateľ úvery ku vkladom

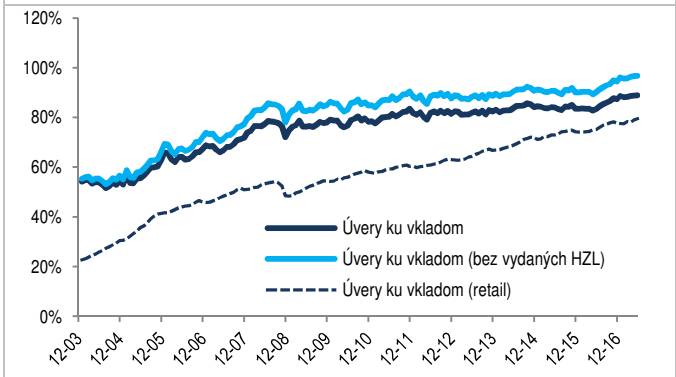

Zdroj: NBS.

P47 Ukazovateľ likvidných aktív

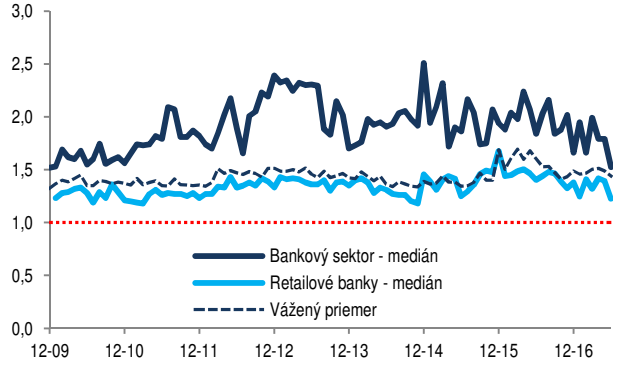

Zdroj: NBS.

TERMINOLÓGIA A SKRATKY

Použitá terminológia

Čistá miera zlyhania – podiel čistej zmeny objemu zlyhaných úverov za 12 mesiacov na stave úverov na začiatku obdobia. Čitateľ je očistený aj o vplyv odpisov a odpredajov.

Čisté úrokové rozpätie – predstavuje rozdiel medzi výnosovosťou úverov (podiel úrokových výnosov z úverov na celkových úveroch) a nákladovosťou vkladov (podiel úrokových nákladov z vkladov na celkových vkladoch).

Domácnosti – obyvateľstvo, teda účty občanov, ekvivalent anglického pojmu „households“.

ESI (Economic Sentiment Indicator) – je indikátor ekonomického sentimentu zostavovaný Európskou komisiou.

Index dostupnosti bývania – index vyjadruje pomer disponibilného príjmu a splátky úveru. Pri výpočte disponibilného príjmu sa zohľadňuje priemerná mzda a priemerné výdavky domácností. Pri výpočte výšky splátky sa zohľadňuje priemerná cena bytu, priemerná úroková sadzba, priemerná splatnosť a konštantné LTV (75 %). Metodika výpočtu indexu dostupnosti bývania je popísaná v: Rychtárik, Š. – Krčmár, M. [2011] Vývoj na trhu úverov na bývanie a jeho interpretácia In Nehnuteľnosti a bývanie 2010 / Číslo 2. Bratislava, 2010.

Investičné životné poistenie (IŽP, unit-linked poistenie) - poistenie podľa bodov 1 a 3 prílohy č. 1 časti A zákona č. 8/2008 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov spojené s investičným fondom (poistenie smrti alebo dožitia alebo poistenie spojené s kapitalizačnými zmluvami spojené s investičným fondom).

Loan-to-value ratio (podiel objemu úverov k hodnote zabezpečenia) – definovaný ako pomer objemu poskytnutého úveru a hodnoty zabezpečenia úveru.

Miera zlyhania (default rate) – vyjadruje, aké percento úverov zlyhá počas sledovaného obdobia.

PMI (Purchasing Managers' Indexes) - hodnota indexu väčšia ako 50 značí expanziu, hodnota menšia ako 50 kontrakciu v priemysle, resp. službách.

Prieskum bankových úverov (Bank Lending Survey - BLS) – pravidelný dotazník o vývoji ponuky a dopytu na trhu úverov vyplňaný jednotlivými bankami.

Príjmové kategórie obyvateľstva - rozdelenie vychádza z členenia podľa KZAM a údajov o výške ich príjmov podľa KZAM; *Vyššia príjmová kategória (príjem nad 800 €)* - zákonodarcovia, vedúci a riadiaci zamestnanci, vedeckí, odborní duševní zamestnanci, technickí, zdravotnícki, pedagogickí zamestnanci; *Stredná príjmová kategória (príjem od 600 do 800 €)* - administratívni zamestnanci (úradníci), remeselníci a kvalifik. výrobcovia, spracovatelia, obsluha strojov a zariadení; *Nižšia príjmová kategória (príjem do 600 €)* - zamestnanci v službách a obchode, robotníci v poľnohospodárstve a lesníctve, pomocní a nekvalifikovaní zamestnanci.

Retail – domácnosti, živnosti a neziskové spoločnosti slúžiace prevažne domácnostiam.

Rezerva na investičné životné poistenie (unit-linked rezerva) – technická rezerva na krytie rizika z investovania finančných prostriedkov v mene poistených v investičnom životnom poistení.

Technické poistné - cena, ktorá bola dojednaná v jednotlivých poistných zmluvách bez ohľadu na spôsob ich finančného vykazovania.

Ukazovateľ primeranosti vlastných zdrojov – podiel vlastných zdrojov a 12,5-násobku hodnoty požiadavky na vlastné zdroje.

Ukazovateľ likvidných aktív – definovaný ako podiel likvidných aktív voči volatilným

pasívam v horizonte jedného mesiaca. Jeho úroveň by nemala klesnúť pod 1.

Ukazovateľ finančnej páky – podiel Tier 1 kapitálu na celkovej výške (rizikovo neváženej) súvahových a podsúvahových expozícií.

Úrokové spready – predstavujú rozdiel medzi úrokovými sadzbami na úvery/ vklady a príslušnými medzibankovými sadzbami.

Úvery ku vkladom (loan-to-deposit ratio) – podiel úverov klientom a súčtu vkladov retailu, vkladov podnikov a vkladov finančných spoločností a emitovaných HZL. Vyjadruje mieru financovania úverov prostredníctvom stabilných zdrojov od klientov. Nižšia hodnota znamená vyššiu mieru financovania úverov vkladmi od klientov a zároveň znamená nižšiu mieru financovania prostredníctvom volatilnejších finančných trhov.

ZEW – reprezentuje indikátor ekonomického sentimentu zostavovaný súkromnou spoločnosťou ZEW (Zentrum für Europäische Wirtschaftsforschung).

Zlyhané úvery – úvery, u ktorých banka identifikovala znehodnotenie viac ako 50 % alebo ak je dlžník v omeškaní so splácaním viac ako 90 dní.

.

SKRATKY

AFS portfólio aktív držaných na predaj (available for sale)

AHDJ aktuálna hodnota dôchodkovej jednotky

b. b. bázický bod

CP cenný papier

DDS doplnková dôchodková spoločnosť

DSS dôchodková správcovská spoločnosť

EIOPA Európsky orgán pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov (European Insurance and Occupational Pensions Authority)

ETF fondy obchodované na burze (Exchange traded funds)

EURIBOR EUR Interbank Offered Rate

FKI fondy kolektívneho investovania

HDP hrubý domáci produkt

HTM portfólio aktív držaných do splatnosti (hold to maturity)

HZL hypotekárny záložný list

Kasko havarijné poistenie

KI kolektívne investovanie

KZAM Klasifikácia zamestnaní

LTV podiel úveru k hodnote zabezpečenia (Loan-to-value ratio)

NAV čistá hodnota aktív (Net Asset Value)

OECD Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (Organisation for Economic Cooperation and Development)

p. b. percentuálny bod

PK príjmová kategória

PZP povinné zmluvné poistenie

ROE výnosovosť kapitálu (return on equity)

RWA rizikovo vážené aktíva (risk-weighted assets)

SKP Slovenská kancelária poisťovateľov

ŠÚ SR Štatistický úrad SR

Tier 1,2,3 zložky vlastných zdrojov

ÚPSVaR Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny SR

UvR úvery v riziku

VaR hodnota v riziku (Value at Risk)